

STEIN

NORDISK MAGASIN FOR POPULÆRGEOLOGI

1

JANUAR - MARS 2001 - 28. ÅRGANG - NR. 1 - LAUSSAL KR. 45,-

STEIN Nr. 1 2001 28. Årgang

Innhold

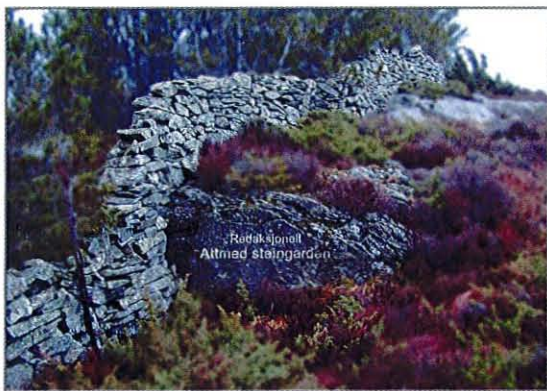
3	.....	REDAKSJONELT - ATTMED STEINGARDEN
4	.....	SJØSKORPIONER I NORGE
7	.....	STEIN OG USTEIN I DAGLIGSKRIFT
8	....	DUMORTIERITT- OG SILLIMANITTPEGMATITTER FRA BAMBLE OG KRAGERØ
10	.....	EN GODBIT FRA KRISTIANSENBRUDDET
11	.....	KONGSBERG MINERALSYMPOSIUM
12	.....	NYTT FRA FORENINGENE
	..	12 Bergkrystallen Geologiforening -13 Sarpsborg Geologiforening -14 STEINSAMLEREN - Halden Geologiforening starter opp junioravdeling -15 Bergen og omegn geologiforening -16 Vestfold geologiforening -18 Sørlandets Geologiforening 30 års jubileum -20 Stockholms Amatörgeologiska Sällskap - 22 Ålesund geologiforening -24 Steinklubben i Oslo -25 Bornholms stenklubb -26 Geologiska Föreningen i Göteborg -26 Drammen og Omegn Geologiforening -27 Solør og odal geologiforening
28	.....	Årets steintreff på Eidsfoss
29	.....	NYTT FRA FORBUNDENE
29	.....	Landsmøtet i NAGS
29	.....	Kortfattet referat af DAGUs 17. ordinære representantskabsmøde
30	.....	BOK- OG MEDIASPEILET
32	.....	Et svar
32	.....	Debatt
32	.....	Norsk "gråstein" er etterspurt
34	.....	Fritt fram for mineralleting

Forsida:

Is/rinkrystallgruppe ca. 10 x 10 cm, Nordre Oppdalen, Lummer kommune, Oppland.
Samling: Se det ble litt vanskelig. Bildet ble tatt 15. januar, etter en periode med kalde klare netter; - 15 grader, og dagtemperatur opp mot 0. Krystallene er dannet ved sublimasjon av underliggende snolag og isnåler fra den tørre lufta. Vakkert var det så lenge det varte.
Bildet er tatt i ettermiddagssol med et Olympus Camedia C-2000 Z med macro innkopleet. For å få kontrast er det stukket ned en svart papplatt bak krystallet. ghw

Din

godstuff på forsida av STEIN? Det vil vi svært gjerne ha, så om du har noe som du vil glede STEINs lesere med eller som fortjener oppmerksomhet, - ta den med deg til Kongsbergseminaret og vi vil få Jeff Scovil til å ta seg av den. Han behersker tilfulle det vanskelige faget det er å ta skikkelig gode mineralfotografier.

Vi betaler hva det koster.

En betingelse, og det høres ikke pent ut i disse tider; - materialet skal være av nordisk opprinnelse.

Les mer om årets Kongsbergseminar på side 11.

GamaSTEIN/NAGS-nytt

salget har gått ganske bra. Nærmere 2000 eks. har lageret blitt lettet for, - og, - det synes litt. Forhåpentligvis er det flere enn posten som gleder seg. De som benyttet seg av tilbudet har iallefall fått seg en solid haug med lesning. Vi har også bidratt en smule til spredningen av skandinavisk språk (og

kultur?) for 700 eks. gikk til Tyskland og Østerrike og vi ønsker også dem, "viel spass beim lesen", ja også gikk hele haugen til Natural History Museum i London så om du går innom biblioteket der, spør etter STEIN så får du gitt dem en følelse av å ha gjort en nyttig investering!

Nedenstående har tilflydt redaksjonen som et debattinnlegg og er ment som det. Vi gjør det likevel til en "leder" i denne utgaven av STEIN, siden vi forsøksvis bringer ord til ettertanke på denne plass. ghw

Hej STEINs redaksjon

Jeg sender her et innlegg til debat i STEIN, som jeg håber i vil bruke. Jeg har flere gange hørt fra folk som har disse problemer.

Med venlig hilsen Peder Flansmose, Danmark

Norge, Sverige, Finland og Danmark har indgået et nordisk samarbejde, for at vi kan hjelpe hinanden på tværs af landegrænserne. Desværre er det ikke alle foreninger i Norge der er med på denne ide. Jeg har flere gange henvendt mig både som privatperson, og på klubbens vegne, for at få hjælp til at finde egnede lokaliteter når vi skal lave en tur til Norge. En gang sendte jeg 11 breve til forskellige klubber, uden at få et eneste svar tilbage. Det har jeg lidt svært at forstå, det mindste man kan forvente, må da være at få et brev hvor der står de desværre ikke kan hjelpe en i den situation. Det er jo ikke for at tømme en lokalitet man henvender sig, for en rigtig amatørgeolog tager kun nogle enkelte stuffer med sig der skal jo gerne være noget

forts. s. 11

PERS

Vi på Pers er stolte over å kunne vise en av Norges fineste mineralsamlinger.

Kontakt oss gjerne for et godt tilbud på oppleveleshotellet. Besøk oss på

www.pers.no. Telefon booking 32 07 54 00.

Åpent hverdager fra 08:00 til 16:00. Pers Hotell, N-3550 Gol.

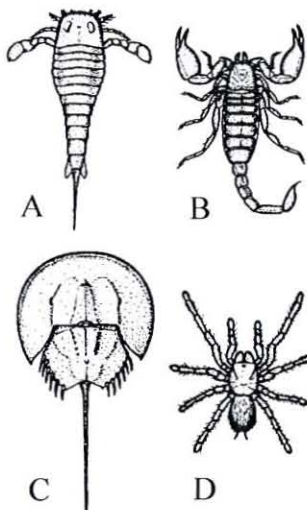
SJØSKORPIONER I NORGE

Odd Erik Tetlie

Paleontologisk Museum

Universitetet i Oslo

Sars gate 1, 0562 Oslo

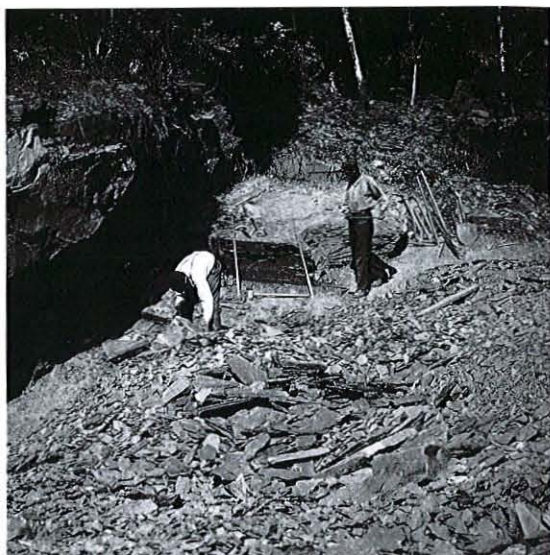

Figur 1: A - sjøskorpion, B - skorpion, C - dolkhale, D - edderkopp

Sjøskorpionene levde også i området som senere ble kjent som Norge, og funn av sjøskorpioner er gjort på tre steder på Ringerike (Rudstangen og to steder ved Øgårdsvika), to steder i Bærum (Gjetum og Godthåp), og på Balsnesaunet på Hitra. I tillegg er et fragment funnet på Rena som kan ha tilhørt en sjøskorpion. De to viktigste funnene er Rudstangen på Ringerike og Gjetum i Bærum, og disse vil bli presentert nærmere her.

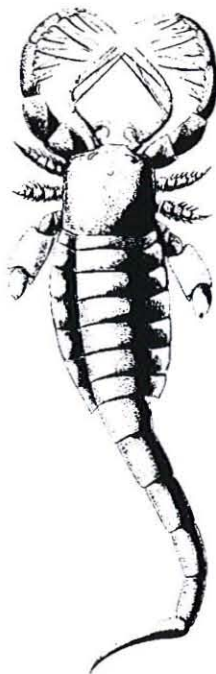
Sjøskorpionene levde også i området som senere ble kjent som Norge, og funn av sjøskorpioner er gjort på tre steder på Ringerike (Rudstangen og to steder ved Øgårdsvika), to steder i Bærum (Gjetum og Godthåp), og på Balsnesaunet på Hitra. I tillegg er et fragment funnet på Rena som kan ha tilhørt en sjøskorpion. De to viktigste funnene er Rudstangen på Ringerike og Gjetum i Bærum, og disse vil bli presentert nærmere her.

I 1909 fant Professor Johan Kiær en mengde fossile fisker og sjøskorpioner fra silur (ca 420 millio-

Figur 2: Fra arbeidet i bruddet på Rudstangen

ner år gamle) på Rudstangen ved Tyrifjorden. Funnet var så spesielt at Kiær fikk penger fra et fond stiftet av Fridtjof Nansen for å drive utgravninger av fossilene. Så i sommermånedene fra 1909 til 1913 ble det drevet et fossilbrudd på Rudstangen (figur 2), og ca 2500 fossiler ble totalt funnet. I 1913 møtte dessverre arbeiderne på en forkastning som hadde flyttet fortsettelsen av det fossilrike laget opp eller ned, og ingen har enda klart å finne igjen dette laget!

I 1910 ble kanskje Norges flotteste fossil funnet og det var sannsynligvis en hovedårsak til at Nansen-fondet fortsatte å støtte utgravningen de følgende årene. Dette fossilet var *Mixopterus kiaeri* (figur 3), som sannsynligvis er verdens fineste fossile sjøskorpion. *Mixopterus* er 75 cm lang, og er den største sjøskorpionen funnet på Rudstangen. Den hadde to av beinparene utviklet til spesielle organer utstyrt med lange pigger. Øynene satt langt fram på hodeskjoldet og var meget små. Utforming og plassering av øynene tyder på

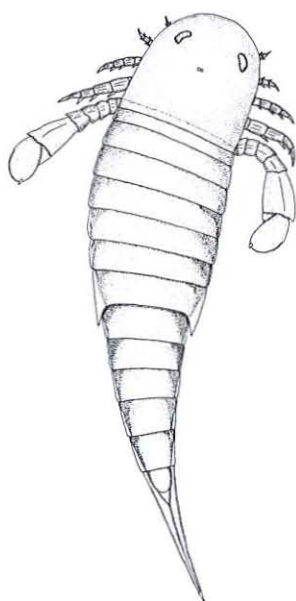
Figur 3: Rekonstruksjon av *Mixopterus kiaeri*

at *Mixopterus* ventet passivt på sitt bytte, halvveis nedgravd i bunnen, med bare øynene og de to piggete beinparene over sanden. For små, kjeveløse fisk (som det ble funnet store mengder fossiler av i det samme laget) kan dette ha sett ut som en plante og dermed et godt gjemmede. Først når *Mixopterus* klappet sammen de piggete beina og spiddet den stakkars fisken, skjønte den at dette ikke var noe godt gjemmede i det hele tatt!

De fleste sjøskorpioner gikk på 5 par bein, men ettersom *Mixopterus* hadde ofret to par bein til guden for jakt og fiske måtte den gå på de bakerste tre beinparene. Det bakerste beinparet var flatt, formet som en padleåre, og var derfor bedre egnet til svømming enn til å gå med.

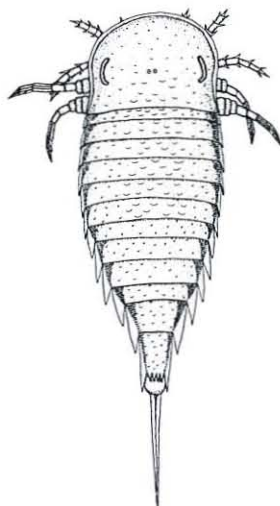
I 1971 ble det funnet en fossil gangvei ca 1 km nord for Rudstangen. Av gangveien ser vi at dyret som lagde sporene gikk på bare tre par bein, og at det lengste beinparet var formet som en padleåre. Konklusjonen til forskerne ble derfor at denne gangveien har sannsynligvis blitt lagd av en ca 60 cm og dermed ikke fullt utviklet *Mixopterus*.

Figur 4: Rekonstruksjon av *Nanahughmilleria norvegica*

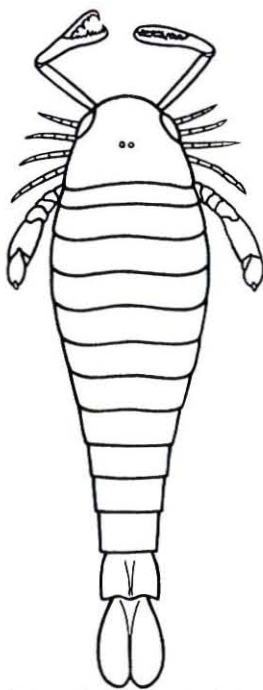
Men selv om *Mixopterus* er den mest kjente sjøskorpionen på Ringerike er den egentlig sjelden, og kun to stykker ble funnet. Den vanligste sjøskorpionen var *Nanahughmilleria norvegica* (figur 4), som det er funnet omtrent 150 av. Denne sjøskorpionen ble ikke lengre enn 12 cm, og ser ikke så imponerende ut som *Mixopterus*. *Nanahughmilleria* var strømlinjeformet, hadde små gangbein, store svømmebein og øyne plassert helt foran på hodet. Alt dette tyder på

at den for det meste svømte i vannet på aktiv leting etter små dyr den kunne spise, og kun var på bunnen når den skulle spise eller hvile.

Figur 5: Rekonstruksjon av *Stoermeropterus latus*

Vi tror nemlig at det brede hodet med den brede bremmen, og øynene plassert ut mot siden av hodet betyr at *Stoermeropterus* levde halvveis nedgravd i bunnen, og at den brøytet seg gjennom bunnen på jakt etter små dyr som en brøytebil som brøyter seg gjennom snøfonnene om vinteren.

Figur 6: Rekonstruksjon av *Erettopterus bilobus* fra Skottland. Denne er temmelig lik *Erettopterus holmi* fra Ringerike og den 120 cm lange sjøskorpionen fra Bærum

Den nest vanligste sjøskorpionen fra Rudstangen var *Stoermeropterus latus* (figur 5) med omtrent 25 eksemplarer. Den mest øyensynlige forskjellen mot *Nanahughmilleria* er at den ikke har bakerste beinpar utviklet som svømmebein, men derimot som gangbein. Det betydde at denne sjøskorpionen sannsynligvis ikke kunne svømme, men tilbrakte hele livet på bunnen. Vel, på bunnen er kanskje ikke helt riktig å si.

Andre store sjøskorpioner er også funnet på Rudstangen. Deler av to *Erettopterus holmi* er funnet, og dette var svært gode svømmere med enorme klør (alle sjøskorpionene har klør, men hos de fleste ses de ikke fordi de er for korte til å nå foran den fremste delen av hodet). Vi har ingen rekonstruksjon av denne arten, men en *Erettopterus bilobus* (figur 6) fra Skottland ser omtrent likedan ut. Denne typen sjøskorpioner er de største som finnes, og kunne bli minst 2 meter lange, men arten fra Rudstangen er estimert til 65-

70 cm, og er dermed litt mindre enn *Mixopterus*.

tre andre arter sjøskorpioner er kjent fra Rudstangen: *Brachyopterella pentagonalis*, *Stylonuroides dolichopteroides* og *Kiaeropterus ruedemanni* er kjent fra henholdsvis to, ett og to eksemplarer. Alle tre tilhører typen som mangler svømmebein. De to første kunne bli opptil 20 cm mens den siste kunne bli 5 cm lang.

De store sjøskorpionene som *Mixopterus* og *Erettopterus* kan synes som fryktelige monstre, men nylig har det blitt identifisert deler av et minst like skremmende dyr fra Rudstangen. Tidligere visste man ikke hvilket dyr disse store fragmentene tilhørte, men vi vet nå at et 7 cm langt og knudrete fragment er to ledd av et bein av en skorpion som kalles *Praearcturus*. TO LEDD!!! Hvis vi sammenlikner med andre skorpioner, og regner om for hvor stor del av kroppslengden som utgjøres av to ledd, finner vi ut at beistet har vært mellom 80 og 100 cm lang!! Vi kjenner også denne fossile skorpion-slekten fra fragmenter fra Skottland og USA, og også der har lengder på ca en meter vært kalkulert. I tillegg til størrelsen har den sannsynligvis hatt gift i brodden sin, ettersom alle fossile (og levende) skorpioner vi kjenner har åpninger for gift i brodden, mens vi ikke kjenner noen sjøskorpion med de samme giftåpningene.

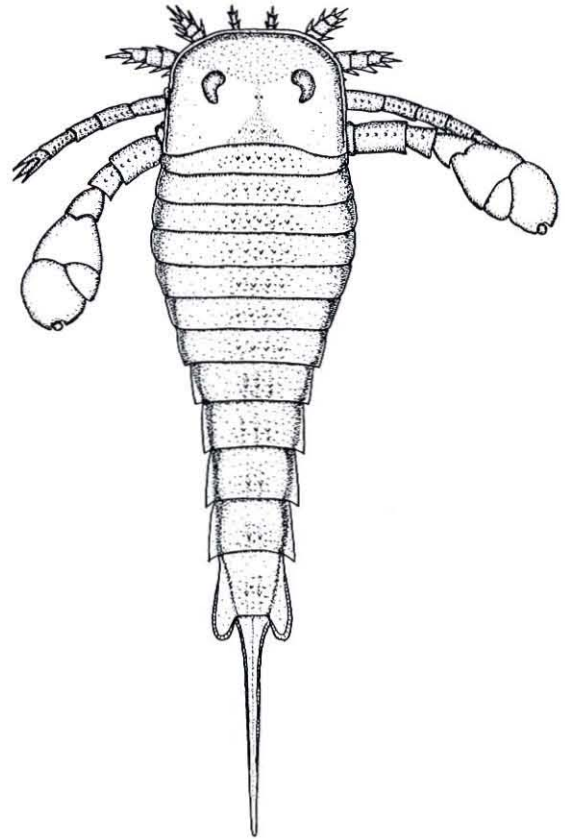
MEN, som den skarpe leser nå vil spørre: Hvordan kan det ha seg at vi finner en fossil skorpion sammen med sjøskorpioner og fisk som levde i vann?

Svaret er ganske enkelt at de første skorpionene levde i vann sammen med fisk og sjøskorpioner. De første skorpionene hadde gjeller for å puste med, og det er først når de første skorpionene krabber opp på land omtrent 100 millioner år etter at *Praearcturus* levde, at vi får de første skorpionene som puster med lunger.

I 1953 fant Professor Gunnar Henningsmoen sjøskorpioner på Gjettum i Bærum. Han skulle egentlig til Ringerike for å lete etter sjøskorpioner, men kom for sent til bussen, og tok bussen til Gjettum istedenfor. I noen nysprengte hustomter i Dugnadsveien og Levretoppen fant han fossile sjøskorpioner. Fra Gjettum kjenner vi to typer sjøskorpioner. Den ene er et svømmebein og andre fragmenter av en sjøskorpion som likner *Erettopterus* (figur 6), men størrelsen på dette beinet tyder på at denne sjøs-

korpsjonen var omtrent 120 cm lang, og er derfor restene av den største sjøskorpionen som er funnet i Norge.

Den andre sjøskorpionen fra Gjettum er *Baltoeurypterus henningsmoeni* (figur 7). Den likner litt på *Nanahughmilleria norvegica* fra Rudstangen, men det er også mange forskjeller, som for eksempel størrelsen. *Baltoeurypterus* kunne bli minst 25-30 cm lang. Den var sannsynligvis en mye dårligere svømmer enn *Nanahughmilleria*, og tilbrakte mer tid nede på bunnen. Dette vet vi på grunn av de kraftige gangbeina og det brede hodet med øyne som ikke peker forover, men ut mot sidene. *Baltoeurypterus* var derfor godt skikket til både å svømme og gå, og denne kombinasjonen må ha vært suksessfull siden disse sjøskorpionene er den gruppen vi oftest finner fossiler av i verden.

Figur 7: Rekonstruksjon av *Baltoeurypterus henningsmoeni*

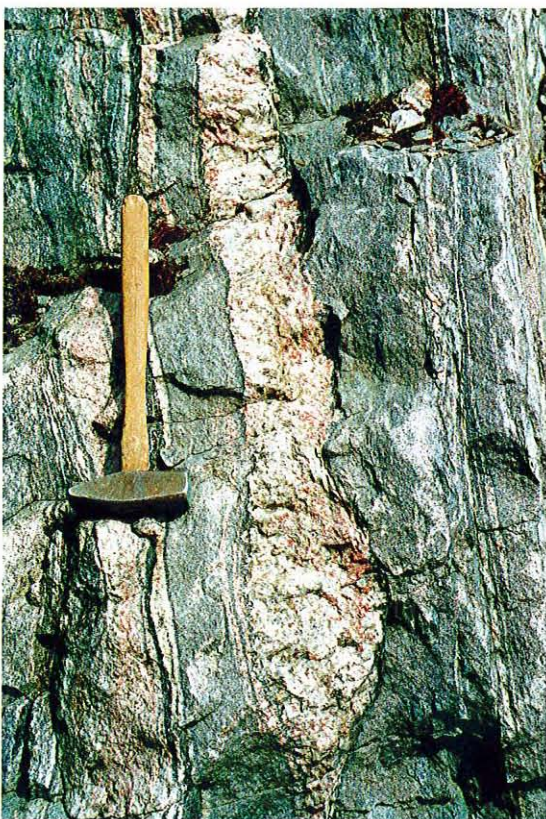

DUMORTIERITT- OG SILLIMANITTPEGMATITTER FRA

BAMBLE OG KRAGERØ, TELEMARK

**Likhetstrekk med pegmatittene som
fører det nye mineralet boralsilitt.**

Lars O. Kvamsdal, Tømtevn. 102,
N-2013 Skjetten

*Dumortierittforekomst Valle, Bamble, Telemark.
Foto Lars O. Kvamsdal*

Dumortieritt er kjent fra Kongsberg-Bamble-formasjonen (Bugge 1943), men mineralet er ikke vanlig der. I områdene rundt Kragerø og i Bamble er det rikelig med sillimanittforekomster (Neumann 1985). Et gammelt navn på sillimanitt er bamlitt (bamle + itt = bamlestein). Bamle er en gammel skrivemåte for Bamble. Mange steder inngår sillimanitt i gneisene, men enkelte steder finnes det

*Mørke
dumortieritt-
krystaller med
sillimanitt og
kvarts, Kragerø-
skjærgården.
Billedhøyde ca.
10mm.
Samling:Lars O.
Kvamsdal,
M5730.02.*

sillimanitt i pegmatittene. Her kan det være lønnsomt å undersøke nærmere for å se om det også forekommer dumortieritt.

På NAGS-messa på Gjøvik sommeren 1997 kjøpte jeg en liten prøve med dumortieritt fra en av øyene i Kragerøskjærgården. Senere på høsten besøkte jeg lokaliteten og fant en liten pegmatitt som foruten dumortieritt inneholdt, kvarts, rødlig alkali-feltspat, plagioklas, muskovitt og sillimanitt. Pegmatitten, som kun er noen desimeter bred, kan følges noen få meter.

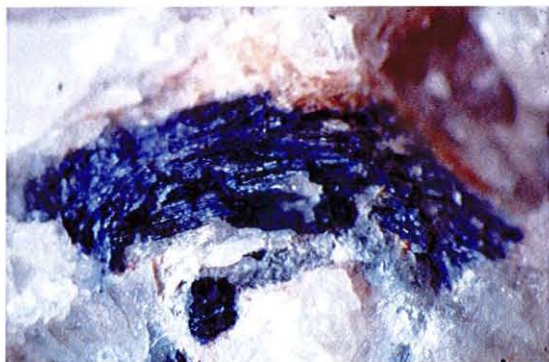
Dumortieritt opptrer stort sett sammen med sillimanitt og ofte inne i klumper av sillimanitt.

Mineralet har en dyp blå til blå-fiolett farge, men krystallene kan gå over i brun-grønt.

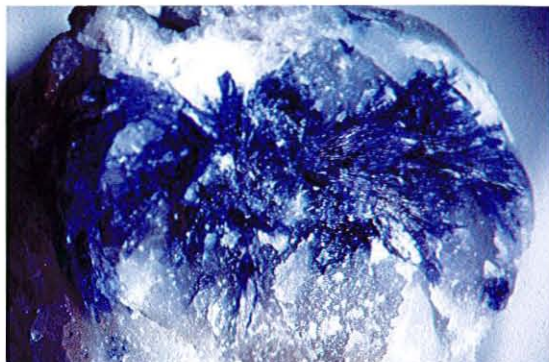
Sommeren 1998 fant jeg en ny pegmatitt ved Valle i Bamble. Pegmatitten er så og si identisk med pegmatitten på en av øyene i Kragerøskjærgården både når det gjelder størrelse og når det gjelder mineralinnhold. Også her opptrer dumortieritt sammen med og delvis inne i sillimanitt og har den samme kraftige, karakteristiske blå til blå-fiolette fargen. Forekomstene ligger bare noen få km fra hverandre.

I American Mineralogist, Vol. 83, s. 638 - 651 (Grew et al.1998) beskrives det nye mineralet boralsilitt. En kilde som er lettere tilgjengelig for de fleste, er Stein nr. 1, 2000, s. 33 (Kristiansen 2000). Boralsilitt opptrer bl.a. sammen med turmalin, werdingitt, dumortieritt, kornerupin og grandidieritt som alle er bormineraler. Navnet

Buet aggregat av dumortieritt i sillimanitt, Kragerøskjærgården, Telemark. Aggregatet er ca. 4mm langt. Samling: Lars O. Kvamsdal, M5730.05.

Dumortieritt i sillimanitt, Kragerøskjærgården, Telemark. Bredden på stoffen er ca. 10mm. Samling: Lars O. Kvamsdal, M5730.04.

boralsilitt kommer av bor-aluminium-silikatstein(itt). Typelokaliteten er Larsemann Hills i Prydz Bay, Øst-Antarktis. Den andre kjente lokaliteten for mineralet ligger ved Almgjotheii i Rogaland.

Forekomstene med boralsilitt er aluminiumsrike pegmatitter som gjennomskjærer gneislignende bergarter, altså slike bergarter vi også finner i Bamble / Kragerø-regionen.

Som vi ser i den følgende oversikten er mineralinnholdet i pegmatittene fra de forskjellige lokalitetene påfallende likt.:

1. Kvarts - alkalifeltspat - boralsilitt - turmalin (Larsemann Hills)
2. Alkalifeltspat - plagioklas - boralsilitt - werdingitt - dumortieritt - grandieritt (Almgjotheii)
3. Kvarts - alkalifeltspat - boralsilitt - dumortieritt - andalusitt - sillimanitt (Almgjotheii)
4. Kvarts - alkalifeltspat - plagioklas - dumortieritt - (turmalin) - sillimanitt (Bamble / Kragerø)

Ser vi på mineralogien i Bamble / Kragerø-regionen, er bormineralet turmalin meget utbredt, både i de små pegmatittene det her er snakk om, men også de store pegmatittene som er drevet på feltspat. Kornerupin er som kjent funnet ved Hullvann (Wel 1973), ikke mange km fra de to forekomstene med dumortieritt i Bamble og Kragerø som her er beskrevet. Området er altså relativt rikt på bormineraler. I tillegg er det funnet andalusitt i en liten forekomst på grensen mellom Bamble og

Kragerø (Ramsay & Morton 1971).

Kan det tenkes at det finnes boralsilitt i Bamble / Kragerø-regionen?

Boralsilitt er ikke lett å påvise.

For det første er boralsilitt fargeløs og har glass-til silkeglans. Den ligner altså sillimanitt. Sillimanitt, boralsilitt og werdingitt opptrer som bunter eller nek av fibre. Et gammelt navn på sillimanitt er fibrolitt (Neumann 1985).

For det andre er fibrene til boralsilitt bare opptil 2 mm store. Dermed er det umulig å oppdage dem visuelt uten hjelpemidler. Det må lages polerslip av prøvene.

For det tredje opptrer mineralet i sammenvoksningsformer med werdingite (Almgjotheii).

Som vi ser er paragenesen og forekomstmåten i lokalitetene med boralsilitt veldig lik den vi har i Bamble / Kragerø-regionen. Vi har sett at det er vanskelig å skille boralsilitt fra sillimanitt og annet. Jeg har fått undersøkt en prøve med et sillimanittlignende mineral fra lokaliteten i Kragerøskjærgården. Mineralet ble tatt fra et dumortierittrikt område. Mineralet ble undersøkt med røntgendiffraksjon i 1999. Diffraktogrammet (nr. 343, Geologisk Museum i Oslo) viser imidlertid kun sillimanitt og kvarts.

Om boralsilitt virkelig finnes i de små dumortierittførende pegmatittene i Kongsberg-Bambleformasjonen, vil bare framtidige, grundigere undersøkelser kunne si noe om.

Litteratur:

- Bugge, J.A.W. (1943) Geological and petrographical investigations in the Arendal district. Norges Geologiske Undersøkelse 160.
- Grew, Edward S. et al. (1998) Boralsilite. A new mineral related to sillimanite from pegmatites in granulite-facies rocks. *American Mineralogist*, Vol. 83, s. 638 - 651.
- Kristiansen, R. (2000) Boralsilitt - $Al_{16}B_6Si_{37}O_{37}$ - et nytt mineral fra Antarktis og Norge! *STEIN nr. 1, 2000*, s. 33.
- Neumann, H. (1985) Norges mineraler. Trondheim, Universitetsforlaget. (NGU skrifter, 68).
- Ramsay, C.R. & Morton, R.D. (1971) Hydrothermal retrogression of cordierite in the Bamble sector, South Norway. *Neues Jahrb. Mh.* s. 398 - 403.
- Wel, D. van der (1973) Contributions to the mineralogy of Norway. No 53. Kornerupine, a mineral new to Norway. *Nor. Geol. Tidsskr.* 53, s. 349 - 357.

Dumortieritt i feltspat, Valle, Bamble, Telemark. Billedhøyde ca. 7mm.

Samling: Lars O. Kvamsdal, M5730.06.

EN GODBIT FRA KRISTIANSENBRUDDET

Helvin i grefsensyenitt-druse, Kristiansenbruddet, Bånkall, Grorud, Oslo.

Stuffen, som er ca. 8 cm høy og 6 cm på det bredeste, er støpt ned i gips. Helvinkrystallen har synlige kanter med lengde på ca. 7mm. Hadde krystallen hatt en helt fri sidekant, ville lengden på denne ha vært ca. 12,5. Således er dette antakelig den største krystallene som er funnet i lokaliteten.

Foruten helvin inneholder stuffen albitt, alkalifeltspat, amfibol, biotitt, andre sjiktmineraler, kvarts, magnetitt, titanitt og pyroklor?. Det er bare en helvinkrystall på prøven. Fargen er dyp brun.

Prøven tilhører steinhogger Thorbjørn Kristiansen som arbeidet i bruddet fra han var 15 år til han gikk av med pensjon 67 år gammel. Funn ca. 1960. Foto: Lars O. Kvamsdal.

Litteratur:

- Kvamsdal, L.O. (1998) Mineralene fra nordmarkitt og grefsensyenitt i Oslofeltet. Skjetten, eget forlag.
- Oftedal, I. og Sæbø, P. Chr. (1963) Contributions to the mineralogy of Norway, No 18. Classification of some Norwegian members of the helvine group. *Norsk Geologisk Tidsskrift*, nr. 43, s. 405 - 409.

KONGSBERG

MINERALSYMPOSIUM

Jeff Scovil

Verdenskjent mineralfotograf til mineralsymposiet

Mineralfotografen Jeffrey A. Scovil er foredragsholder på årets mineralsymposium i Kongsberg, som avholdes lørdag 12. mai. Scovil bor i Phoenix, Arizona, men tilbringer mye av sommeren i Europa. Han er den mest profilerte mineralfotograf i verden i dag, og vel den eneste som har mineralfotografering som heltidsjobb. Han er fotograf både for Mineralogical Record, Rocks & Minerals og Lapis og messereferent i Mineralogical Record og Lapis. Han deltar på de fleste større messer i U.S.A. og Europa, hvor han tar fotografier av mineraler med vanlig diasfilm og med mellomformat film for institusjoner og samlere for faste priser. Han har skrevet bok om mineralfotografering. Jeff har selv samlet på mineraler siden han var 8 år gammel og

har en fin samling.

I Kongsberg vil han holde lysbildeforedrag om nyfunn av mineraler rundt om i verden og dessuten vise en del lysbilder av spesielle mineralstoffer fra eldre funn. For en mindre gruppe (påmelding) vil han demonstrere sitt utstyr og sin fotograferingsteknikk.

For dem som har godstuffer de gjerne vil ha avfotografert, vil det antagelig la seg gjøre. I Tucson i fjor var prisen pr stoff for dias i vanlig 35 mm filmformat 250-300 kroner for resultat i toppklasse. Resultater som fotografen ikke finner førsteklases, blir makulert.

Programmet for Kongsberg mineralsymposium 2001 er på det nærmeste klart. I tillegg til Jeff Scovil vil Gunnar Raade, Sven Dahlgren, Alf Olav Larsen, Harald Breivik, Jørn Hurum, Per Bøe og Hans-Jørgen Berg ha foredrag, med emner som geografisk spenner fra Sørøya i Finnmark til Drammen, Langesundsfjorden, Ravneberget i Søndeled, Hawaii og Brasil.

Fred Steinar Nordrum

... redaksjonelt

til dem der kommer etter også, men det er mere det at få kontakt til andre sten interesserede, som man kan få nogle hyggelige timer sammen med. Det kan godt være man har nogle steder der ikke kan tåle at der kommer for mange besøkende, men så kan man da lade være med at fortælle folk om de steder. Når man søger på Internettet og besøker nogle af de sider som omhandler geologi, er der som regel en e-mail adresse man kan skrive til. Her sker det igen kun ca. halvdelen skriver tilbage med et svar hvis man spørger om noget. Er det fordi adressen er for gammel, det vælger jeg at tro, men er det så ikke med at få den opdateret. De foreninger, jeg kender til her i Danmark, ved jeg der vil tage hvilken som helst henvendelse fra en anden klub seriøst, og fortælle om nogle lokaliteter de kan besøge, hvis det er det de ønsker. Nogle klubber har endda inviteret besøkende fra andre lande med på deres ture hvis de har henvendt sig. Nu skal jeg ikke gøre de danske klubber bedre end de norske, for også blandt danskere er der nogle der er sig selv nærmest. Vi har da heldigvis også fået kontakt til nogle rigtig hyggelige mennesker i Norge, som har været flinke til at hjælpe os. Et par gange har vi endda nyt godt af deres gæstfrihed, og er blevet inviteret hjem til dem privat. Nogle af dem har vi stadig kontakt til. Jeg tror det mange,

det gælder alle landene, er bange for de enkelte personer hvor det at samle sten og mineraler ikke kun er en hobby, men et spørgsmål om penge. Sådan er vi heldigvis ikke ret mange der er. Jeg ved ikke om det kun er mig der føler det sådan, men jeg kunne godt tænke mig at få nogle reaktioner på dette indlæg, og få en debat i gang. I skal også være velkomne til at tage kontakt til mig personlig.

Formand for DAGU, Peder Flansmose

Hartmannsvej 135, DK-7500 Holstebro

p_flansmose@ofir.dk

www.flansmose.subnet.dk

Liker du sten så se her:

www.stensaetningen.subnet.dk

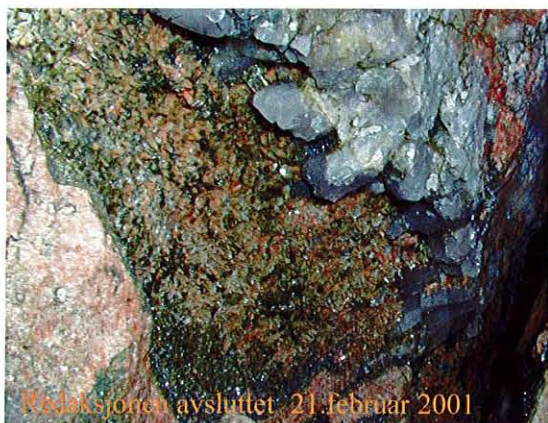
www.dagu.subnet.dk

Nytt fra foreningene

følger på de neste sidene, mange har yttret ønske om å få vite mer om hva som foregår rundt omkring. Det utvalget jeg har foretatt kan virke ganske tilfeldig, - og er det på sett og vis også, det er bare en brøkdel av hva vi får inn. Det ligger ingen tanke om gode og dårlige foreninger bak utvalget, men vi har tilsiktet å gi et tverrsnitt av aktivitetene og håper det kan gi litt inspirasjon og veiledning til foreninger som strever litt. Det dukker alltid opp ei ny druse som denne jeg fant i skyggen av restene

av bølgekraftverket på Sotra sist søndag; kvarts, feltspat, epidot og jernglans, - se det! ghw

NYTT FRA FORENINGENE

Bergkrystallen Geologiforening

Leiaren har ordet

Kjære medlem

No på slutten av året kan vi sjå tilbake på eit aktivt år, der vi har hatt fleire interessante medlemsmøter. Og vi har hatt mange fine turar, og ein del av oss var også på Steintreffen på Lom. Og en del av medlemene har vore langt ute å reist i summer, så vi ser fram til mange interessante foredrag. Det ser ut til at medlemene har funne seg godt til rette, med å ha møtelokale på Volda Industri AS i Furne. Vi har i løpet av året fått mange nye medlemmer.

Styret i foreininga ser det som viktig at bladet Stein fortsetter som eit fagleg informasjon til medlemene. Vi har derfor kjøpt aksje for kr 1000; i bladet for å støtte opp om det.

Styret i geologiforeininga arbeider vidare med ein del saker, som er utvikle og lage eit steinprodukt som vi kan bruke som gåve frå geologiforeininga ved visse anledningar, Vi arbeider også vidare med og få til eit transportabel utstillingsskap for stein. Det pågår også arbeid med å få aktuelle foredragshaldar til medlemsmøta. Dessutan med å utvikle kontakta med andre geologiske foreiningar og geologiske miljø. Geologiforeinga skal være ein triveleg møteplass for alle steinintresert i sitt område, både når det gjelder det sosiale og det faglege

tilbodet.

Vi ser fram til ein aktiv vinter, med stor aktivitet både på sliperrommet og på medlemsmøta.

Oddvin Furnes

Medlemstur til ytre Nordfjord og Bremanger

sundag 21. mai år 2000

Veret var bra med utsikt til å bli godt i turområdet då 18 personar i 9 bilar starta med Lauvstadferja frå Volda om morgonen. Som avtala møtte vi turleiaren Klaus-Dieter Edler ved tunnelen i Almenningsfjellet RV15, der utviklingsarbeid foregikk. På steintippen vart det ingen store funn, men noko pen kvarts og stuffar med innslag av svovelkis. Neste stopp var i eit delvis utskote område i Deknepollen ufullført p.g.a. forlatt plan om kjøpesenter. Her gjorde vi del mest interessante funn på heile turen. Med stor iver og glede vart plukka ut: epidot i fine krystallklasar pyritt, hornblende, serpentin, stilbitt og actinolitt - av no 22 turdeltakarar . Uhøvelege sundagsruter med ferja Måløy-Oldeide og retur gav oss berre 3 timar på Klubben ved Skatestraumen og i Berlepollen. Edler hadde ordna med löyve for besøket, og vi vart tekne vel imot av søndagsvaktene i brakka ved tunnelinnslaget. Produksjonsleiar Jostein Fjøsne: gav oss interessant utgreiing om tunnelprosjektet med støtte i kart og teikningar med profilar av traséen. Vi er takksame for det han gav oss, og meir skriftleg informasjon seinare. Leitinga i steinmassen lagd ut langs vegen gav lite av interesse. Fjøsne meinte at i følgje prøveboringa vil det bli..betre når dei kom forbi djupaste renna i Skatestraumen, enno var dei ikkje kome halvvegs til Rugsundbya med til dels skifrig og sprukke fjell. Frå fyllmassen som var køyrd til Berlepollen for vegen til Berleneset kom ingen vesentleg nye funn til. På ferja tilbake frå Oldeide kl.17 hadde vi sol og stille sjö. Edler inviterte oss heim på kaffibesök på köyreturen frå Måløy, og ein heil bilkollonne følgde etter han gjennom Almenningsstunnelen. I nytt, pent hus hogt over fjorden vart vi helsa velkomne av Sigrid, f. Husvegg Vi var fjorten gjester samla til ei hyggestund der vi fekk servert velsmakande kaker til god kaffi eller leskedrikk. Kring oss leika dei to småborna deira. Der er ei storfelt utsikt mot Rugsundtøya og Hornelen i sør frå stova og terrassar i den vakre hagen.- Men omsider mute vi rive oss laus, og etter takketal og farvel gje oss på heimveg. Det hadde vore ein opplevingsrik dag i godt kameratskap.

Einar Russenes

Gyllen septemberdag

Til Egypt ferieturen skulle gå
men den reisa gjekk reint i stå.
Eitt eller anna med helsa slo klikk
så «ferieturen» tip sjukehuset gjekk.
Skeis gjekk også steinturen til «Olevin»
meldingar kom om ein dagstur så fin.
Men så ein fin, gyllen septemberdag
gjekk ver og helse godt i lag.
Med bilen i gir og humøret på topp
vart «Esso» i Ørsta neste stopp.
Steingalne folk i rekke og rad
til Follestadalen snart kom av stad.
Langs ei elv som så stilsleg rann
vi plukka i nett og godbitar fann.
Men turen gjekk vidare lenger opp
ei ny elv vart neste stopp.
Aashild kom over, men ikkje attende
vatnet berre over fjellskorne rende.
Kjell hadde støvlar og han visste råd
"Kom hit kjerring og heng deg på!"
På ryggen fint han Aashild bar
nett slik det sømer seg ein kar.
Museum på fjellet er sjeldan kost
ei opplevingsrik stund vi fekk med oss.
Metta av inntrykk ein fin, gyllen dag
vi takka for turen i koseleg lag.

Inger Aarflot

Stuffen utevart

Når vi på tur i dal og li,
vi vel kor bratt skal stien bli.
For kjekt det er at alle kan,
frå unge møy til gamal mann.
Bli med på felles turen,
så ingen att sit sturen.

Vi helst vil ha eit brukbart ver,
så tidleg opp på himmelen ser.
Med veret ei kan råda,
kor mykje enn vi skoda.

Vår forventning den var stor,
fine funn i moder jord.
Men om stuffen ute vart,
kan han finnast etter kvart.
Vi må ikkje syta,
naturen verd å nyta.

Utan mat og drikke,
duger steinfolk ikkje.
Det sosiale då vi får,
fram or sekken kaffitår.

Sjeldan tomhendt heim vi går,
mangt vi finn der foten trår.
Sume kallar det for skrot,
rota som låg ned for fot.
Andre dei eit kunstverk ser,
gladeleg den med seg ber.
Neste tur vi håpar på,
børa skal bli tyngre då.

Aashild Driveklepp.

Sarpsborg Geologiforening

Postboks 401, 1701 Sarpsborg
Møtelokale: Borregaardsveien 6

Til medlemmene!
Opstad, 25.12.00
Medlemsmøte onsdag 3. januar kl. 19:00

På det nye årets første møte far vi besøk Atle Michalsen fra Fredrikstad Geologiforening. Han vil vise lysbilder og steinprøver og fortelle om: Mineralforekomster på Sørøya i Vest-finnmark

Atle bodde på Sørøya i fire år, og brukte de korte sommersesongene flittig til å undersøke hva som finnes av mineraler og naturstein på den sørlige delen av øya. Han hadde en fin artikkel om temaet i Stein nr. 2/2000. Som vanlig blir det kaffe, kaker og utlodning. Mikroskopet og biblioteket er selvfølgelig tilgjengelig. Vi åpner døra kl. 18:00.

Årsmøtet blir onsdag 14. februar. Sakspapirer kommer i neste sending. Saker man ønsker behandlet på årsmøtet må være styret i hende senest 14. januar.

Vårens program er ikke helt klart ennå, men følgende er fastlagt:

Onsdag 7. mars: Roy Kristiansen: Sekundære uranmineraler i Norge

Onsdag 4. april: Hans Jørgen Berg forteller fra Brasil

Giro for kontingenten kommer med neste brev.

Det er for sent å ønske God Jul, den er forhåpentligvis vel overstått når dette leses. Men vi kan jo ønske alle Godt nytt år!

STEINSAMLEREN

Halden Geologiforening starter opp junioravdeling

Klubben for barn fra 4. til 7. klasse som synes stein er pent og interessant.

I september 2000 ble det av styret i Halden Geologiforening bestemt at det skulle opprettes en junioravdeling. Vi så at klubben var inne i en for-gubbing- og stagnasjonsfase, og nytt blod og nye aktiviteter føltet nødvendig.

Med god hjelp fra rektor Berit Lindstrøm ved Folkvang skole, var lokalene sikret, da vi ikke trodde at klubbens eget lokale ville være stort nok. Det skulle også vise seg å bi sant! Etter å ha sendt ut et informasjonsskriv til byens skoler, dukket hele 38 barn i alderen 9 til 12 år opp på informasjonsmøtet mandag 18 september 2000. Vi ble overvel-det og glade og møtene etter dette har brakt enda flere barn til møtene.

Lørdag 21. Oktober hadde Steinsamleren sin første tur. Den gikk til Herrebøkasa pegmatittbrudd og hele 65 personer møtte opp!! Det ble en hektisk oppgave for lederne og mange av foreldrene syntes tydeligvis også at stein var gøy.

I stedet for å referere til møtene, er det sikkert mer matnyttig for klubbene i det ganske land å høre litt om aktiviteter som er gjort og planlagt. Vi er også kjempeinteresserte i å få tilbakemeldinger og tips fra andre som har ideer og erfaring. Sammen kan vi kanskje gjøre et geologisk løft for interesserte barn og ungdommer rundt i bygd og by.

«Min første steinsamling»

På hvert møte har alle barn fått «månedens stein». Noen av disse er blitt kjøpt inn og andre er blitt donert. Fra Geoloco i Danmark fikk vi kjøpt en fin pappeske med plastlokk som rommet 12 stk, 3x3 cm brette-esker. Hittil er dinosaurknokkel, agat, kobberkis og rosenkvarts blitt delt ut. Tanken er at dette skal bli en kombinasjon av mineraler, fossiler og bergarter som barna ikke selv så lett kan finne. Med hver stein følger en teoridel tilpasset alders-trinnet.

Aktiviteter

Aktivitetene hittil har vært preget av at dette ikke skal bli tørt og kjedelig. Litt teori er ok, men praktiske oppgaver er avgjørende for å treffe barna. Tegning/tegnekonkurranser, gjetteleker, steingjenkjenning, litt video og andre praktiske aktiviteter. Vi har også innført «månedens gjest», der en av klubbens medlemmer besøker oss og forteller om et emne han eller hun fritt velger selv.

Turer

Prinsippet er enkelt; intet barn får bli med uten en voksen ledsager. Vi i klubben er kun guider og hjelpere, ikke barnepassere. På siste tur fungerte dette helt flott og også de voksne koste seg på steintur. Dette er selvsagt også en fin måte å vise foreldrene hva vi driver med og kanskje også skape interesse hos de voksne. Målene med alle turene bør være; kort reise, noe å finne for alle og ikke for lang varighet. Turen til Herrebøkasa var på 4 timer og det var mer enn nok.

En tur til Paleontologiske Museum for å besøke Jørn Hurum og dinosaurene hans står på vinterprogrammet. Videre tenker vi på småturer i distriktet og en kombinert klubb- og juniortur der sistnevntes foreldre inngår i planene.

Kurs

Parallelt med dette går vi ut med et tilbud til juniorgruppas foreldre. De inviteres til et lite 3 kvelders kurs om alt fra geologi til steinsliping. Med litt flaks fanger vi opp noen voksne slik at moderklubben også nyter godt av juniorgruppa.

«Problemene» vi har sett og vil se, er flere. Mange barn skal administreres og «underholdes». Passende lokaler må ordnes, men det bør ikke være så vanskelig. Skoler og andre egnede lokaler finnes nes-

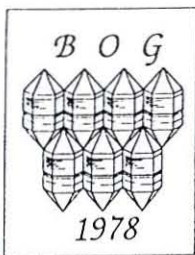
ten over alt. Ildsjelene er nok kanskje det største og avgjørende bøygen; hvem vil og kan og hvor ofte skal dette skje?

Hvis alle hjelper LITT til og ett par medlemmer gjør mer og tar på seg lederrollen, så er dette mulig. Vår «gjest» er en fin løsning, der alle kan bidra med noe, samtidig som det letter presset på lederne.

Medlemsmøte en gang i måneden er med på å unngå at dette skal bli et stort ork, samtidig som det gir barna mulighet til å delta på litt av hvert. Mange barn er aktive, og med ett medlemsmøte i måneden, gis de mulighet til også å være med i STEINKLUBBEN.

Nok en gang; er det andre klubber som har erfaring og ideer rundt juniorgrupper, tar vi gjerne imot tips. Selvsagt vil vi også gi hjelp og råd til klubber som ønsker å prøve på det samme!

Halden Geologiforening v/ Thor Sørli

Bergen og omegn geologiforening

*Referat fra tur til Sotra
søndag 16/4-2000*

Med 20 påmeldte deltakere og 10 biler utgjorde vi denne søndagen i april en vesentlig del av trafikken i Sund kommune. Med turleder Karl Dalen i spissen toget vi sørover til de sydligste deler av Sotra, og hadde vår første stopp i vegen ned mot Marsteinen. Her har BOG vært før, men fremdeles var det en hel del å finne. Gule, grønne og lilla flusspatskorper sammen med massiv kalkspat kunne hugges ut av et par kalkganger, mens frittstående kalkspatkrystaller kunne finnes i små druserom i

en hard (kvartsittisk?) bergart.

Neste stopp var Forlandsvåg, der turleder viste frem en forekomst som hadde ligget uberørt i mange år (privat veg). Litt grafset vi med oss av flusspat, kalkspat og kvarts, men den største innsatsen la vi ned i skjæringen i svingen ved moloen. Her er det grønn og lilla flusspat sammen med bitte små kvartskrystaller og pyritt. Flusspaten forekommer både som enkeltkrystaller og som aggregater, og kan bli riktig fin ved skikkelig rengjøring. Her inntok vi også vår lunsj i fint men kjølig vær.

Vi avsluttet dagen ved kalsedonforekomsten i Skogsvåg. Iherdig banking tydet på at det også her ble funnet en del både av kalsedon og kvarts. Turleder var ikke den siste som dro, så det endelige resultatet er ikke kjent, men dagen ga nok en hel del stein til samtlige deltakere.

Karl Dalen

Referat fra tur til Gulen søndag 17/9-2000

Ca 15 optimister hadde meldt seg på, og via ferger fra Leirvåg ankom vi Sløvåg om formiddagen en søndag med overskyet vær. I Sløvåg er det foretatt enorme utspredninger både i forbindelse med driften av sementstøperiet og i forbindelse med utbyggingen av dypvannskai/serviceområde for Mongstad. Det var i veien ned til kaien vi hadde vår første stopp. Her finnes både molybdenglans, pyritt og feltspatkrystaller. Nede på selve kaiområdet fant vi ganske fine pyrittstuffer og også en fin bergart som så ut til å kunne benyttes av de som driver med sliping.

Vi dro videre til Austgulen der turleder Karl Dalen viste en del mindre druser og mineralårer som nok fortsatt kan gi funn for dem som er fornøyd med de små ting. Været var imidlertid i ferd med å slå seg vrangt, så det var ikke med den helt store iver vi gikk løs på fjellet. Vi inntok vår lunsj i bilene, og dro videre til Instefjorden.

Det var etter hvert blitt skikkelig regnvær, så heller ikke i Instefjorden ble det den helt store aktiviteten. Vi krafset litt i et par druser oppe i fjellsiden, men med vannet silende ned i jakkeermet (og de fleste andre steder) ble innsatsen litt lunken. Druser i denne skjæringen har tidligere gitt både kvarts, flusspat, epidot og stilbitt. Noe kan sikkert finnes fremdeles, men da bør værgudene være litt snil-

lere. Drusene krever for øvrig stige idet de sitter ca 2-5 m over bakkenivå.

Vi valgte å avslutte her. Noen valgte å ta hjemturen via Bjordal-Stordalen-Matre mens de øvrige tok Europaveien fatt. En del stein ble det i posene denne dagen også.

Karl Dalen

Vestfold geologiforening

Fra årsmøtoreferatet 14. november 2000.

Leder ønsket velkommen til årsmøtet og det var 38 medlemmer tilstede.

.....

5. Fastsettelse av kontinenter og andre godtgjørelser

Det forelå forslag fra styret om å heve kontingenten fra kr. 200.- til kr. 250.- for voksen/familiemedlemskap, og fra kr. 100.- til kr. 125.- for barnemedlemskap fra året 2001. Dette ble godkjent av årsmøtet uten kommentarer.

6. Innkomne forslag

Det ble behandlet ett forslag som kom fra nestleder Olaf Mathiassen. Dette gikk ut på å anskaffe dautstyr som skal brukes i forbindelse med utstillinger/skoletjenesten. Det kom fram en del motforestillinger, men årsmøtet ble enige om at det kunne kjøpes inn utstyr for inntil kr. 30.000.-. Om behovet ble større måtte dette godkjennes av medlemmene.

Formannen har ordet:

Det avtroppende styret vil gjerne få takke medlemmene for året som er gått. Vi vil rette en spesiell takk til de i foreningen som har gjort en innsats for å holde hjulene i gang. Foruten den vanlige driften har det i år vært større aktivitet på hobbyrommet etter at vi anskaffet 2 nye slipemaskiner. Vi håper at flere finner veien dit på hobbykveldene utover vinteren. Noen av medlemmene har lagt ned mye arbeid med utstillingen «Geologi som hobby». Den har i høst vært satt opp på Norsk Pensjonistskole i Melsomvik under deres geologiuke, og på Tønsberg Bibliotek 3 uker i november. Vi har fått mange gode tilbakemeldinger og ekstra hyggelig er det med alle skoleklassene som har hatt anledning til å se den. Meningen er at den skal stilles ut på de største bibliotekene i fylket i året som kommer. Vi håper den vil vise at det finnes en aktiv geologiforening i Vestfold. Det nye styret takker for tilliten og håper på et godt samarbeide med mange gode innspill og stor

entusiasme fra medlemmene slik at vi alle kan få størst mulig utbytte av foreningen vår.

Godt nytt år!

På vegne av styret

Odd Larsen

Årsmelding 1999/2000

Vår forening har pr. 18.10.2000 84 medlemskap.

Dette er 10 færre enn forrige år.

Styret har vært sammensatt som følger:

Leder Odd Larsen

Nestleder Olaf Mathiassen

Kasserer/Sekretær Kari Larsen

2. styremedlem Karin Vethe

3. styremedlem Terje Akseisen

4. styremedlem Terje Rogstad

5. styremedlem Jan Petter Jacobsen

1. varamedlem m/møteplikt Stig Larsen

2. varamedlem Frode Andersen

3. varamedlem Geir Skaret

Møter:

Det har vært avholdt 7 styremøter og 9 medlemsmøter. Alle medlemsmøtene har vært avviklet som tradisjonelt 2. tirsdag i måneden med opphold i juni, juli og august. Møtelokalet er Avholdsfolkets Hus i Slagenvn. 26, Tønsberg.

Novembermøtet 1999 - årsmøtet. 44 medlemmer var tilstede. Årsmøtet ble avviklet som vanlig - det var ingen spesielle saker som kom opp. Valgkomiteen hadde satt sammen et forslag til nytt styre som ble vedtatt. Årsmøtet ble avsluttet ca. kl. 20.00. Ved en misforståelse var julemøtekåsøren ikke innstilt på å holde noe kåseri den kvelden og det oppsatte programmet med Frode Andersen ble byttet til julemøtet. På kort varsel stilte velvillig vårt eget medlem, Anna Helma Tobiassen, opp med sitt kåseri «Breen som alfarvei - glimt fra Jostedalsbreens historie». Hun fortalte levende og interessante ting fra tidligere tiders trafikk over breen. Kvelden ble som vanlig avsluttet med kaffe og utlodning.

Desembermøtet 1999. Ca 50 medlemmer var tilstede. Det var som vanlig pyntet litt ekstra på dette møtet med blomster og lys. Kveldens kåsør var vårt eget medlem, Frode Andersen, som fortalte om sitt besøk hos vårt eneste medlem på Madagaskar, Knut Edvard Larsen. Det var mange fine og egenartede bilder sammen med historier om mange opplevelser som også inneholdt en matforgiftning som gjorde turen hjem problematisk. Det ble utnevnt 3 nye æresmedlemmer. Dette var etter forslag fra en komite med nestleder Olaf Mathiassen som initiativtaker.

De som ble funnet fortjente til denne ære var, Svein Arne Berge, Thor Andersen og Odd Larsen. De fikk hyggelige ord, diplom og blomster. Kakebordet var som vanlig bugnende og alle koste seg. Utlodningen var også stor og fin, og trekningen tok lang tid slik at møtet ble avsluttet noe senere enn vanlig.

Januarmøtet 2000. 35 medlemmer var tilstede. Kveldens foredragsholder, geolog Sigmund Hansen fra Telemark teologiforening, fortalte om "Kongsbergsølvet og mynthistorien". Han hadde med seg både sølvstuffer og mynter til utstilling og han ga oss litt innsikt i myntenenes historie. Vi begynte å selge lodd på en stor ametystdruse som skal selges gjennom året fram til årsmøtet i november. Dessverre var ikke drusen på plass da den ennå ikke var kommet til Norge. Som vanlig ble kvelden avsluttet med kaffe, rundstykker og utlodning.

Februarmøtet 2000. 32 medlemmer var tilstede. Kveldens kåsør var vårt eget medlem Anna Helma Tobiassen, og kåseriet het «Øya Fur i Limfjorden - et geologisk Mekka». Vi ble tatt med på tur til Danmark med mange spennende fossiler og annerledes geologi enn vi er vant til i Vestfold. Anna Helma fikk en ammonitt som takk for foredraget. Ole Bundgaard hadde med seg en del av sine fossiler som er samlet i Danmark og laget en utstilling av disse. På dette møtet var endelig ametystdrusen på plass og det gikk strykende med loddsalget. Vi fikk ett nytt medlem på dette møtet. Møtet avsluttet som vanlig med steinprat, kaffehygge og utlodning.

Marsmøtet 2000. 40 medlemmer var tilstede. Kveldens foredragsholder var Reidar Trønnes fra Geologisk Museum, og har snakket om «oslofeltet og Vestfold». Det var et litt vanskelig foredrag som de med kunnskaper utover det «vanlige» medlem hadde mest glede av. Vi fikk ett nytt medlem også denne kvelden. «Stein» og «Vestfoldstein» ble delt ut på møtet. Vi avsluttet som vanlig med kaffe, rundstykker og stort loddsalg - hele kr. 1.290.-.

Aprilmøtet 2000. 36 medlemmer var tilstede. Vi hadde besøk av Hans Jørgen Berg fra Geologisk Museum som fortalte om sin «Mineraljakt på Sardinia». Han har vært på hele 15 turer til Italia og hadde tatt med litt fra flere av turene. Leder tok opp «problemet» foreningens videre drift - hva skal vi drive med. Det var ingen av medlemmene som hadde noe innspille til dette så dermed var vi like langt! Avslutningen på kvelden var som vanlig med kaffe og et stort loddsalg.

Maimøtet 2000. 35 medlemmer var tilstede. Møtet var viet oss selv og «Hva skjer på hobbyrom-

met på Hogsnes?» Berit Enger og Torunn Evensen hadde sammen tatt på seg å fortelle oss andre om dette, og det gjorde de på en morsom måte. Det var utstilling av smykker og annet medlemmene hadde slipt siste halvåret, og det var virkelig imponerende det de hadde gjort. Noen av smykkene hadde sølvinnfatning noe de også hadde gjort der oppe. Stig Larsen ga oss en rapport om arbeidet med messa på Eidsfoss som han mente var rute, og håpet på noen flere hjelpere fra oss. Bingouke fra 4. juli - det ble noe hektisk for å få vakter til dette i år også, men det løste seg da. Kaffehygge og loddsalg avsluttet som vanlig kvelden.

Septembermøtet 2000

36 medlemmer var tilstede. Kveldens foredragsholder var Niels Abildgaard fra Oslo geologiforening. Hans kåseri het « Opplevelser i Tucson, Arizona» og han hadde bilder av kaktus i alle størrelser. Han fortalte fra messen i Tucson som jo er verdensberømt for både for sin egenart og størrelse. De var også på tur til den «forstenede skog» som jo må være en kjempeopplevelse, men de ble intenst passet på, for det var strengt forbudt å ta med så mye som en flis. Det ble delt ut «Stein» denne kvelden. Vi fikk 2 nye medlemmer. Som vanlig avslutning med kaffe og utlodning.

Oktobermøtet 2000. 32 medlemmer var tilstede. Vi hadde vært så heldige å få I .amanuensis Jørn Hurum fra Paleontologisk Museum som foredragsholder og han fortalte oss om «Dinosaurer i snøen». Sist søndag avsluttet NRK sin store serie i høst om dinosaurene og denne kvelden var vi helt up to date så å si. Han brukte en del bilder som også var med i serien og det var et veldig interessant foredrag. Innkalling til årsmøtet ble delt ut. Kvelden ble avsluttet med kaffekos og utlodning som vanlig.

Turer:

Det var planlagt 7 turer, fordelt med 5 på våren og 2 på høsten.

Vårens første tur var tradisjonen tro lagt til Tvedalen 30.april med Frode Andersen som turleder. Vi vet ikke hvor mange deltakere det ble på denne turen.

Kveldstur til Vesterøya i Sandefjord ble avvirket torsdag 11.mai med Alf Strandli som turleder. Han hadde lagt stort arbeide i en trykt guide. Det var nydelig vær og en hyggelig tur med over 20 deltakere.

Søndag 28.mai var vi på fossiltur i Tyrifjordområdet med Ole Bundgaard som turleder. Vi var først på en forekomst på veien mellom Lier og Ska-

ret hvor vi fant masse koraller, sjøliljestilker samt brachiopoder. Etterpå var vi på en forekomst ved E16 fra samme tidsepoke (Silur) Vi hadde flott vær, men var bare 7 deltakere (2 kom helt fra Ål)

Helgen 1. til 4. juni ville vi prøve en ny måte å lage tur på - kalt «villmannstur» hvor de sprekeste av medlemmene kunne være med på leting etter nye forekomster i ulendt terreng i området Drangedal-Kilebygd. Turen var ikke så vellykket da været ikke viste seg fra sin beste side, og tannverk slo ut turlleder Stig Larsen

Pinseaften, lørdag 10. juni hadde vi tur til Jomfruland med Odd og Kari Larsen som turledere. Fin båttur over, men det var surt og kaldt. Vi hadde ikke mer enn gått i land på øya før regnet kom og et overhengig tordenvær som ikke var så hyggelig, men etterhvert klarnet det opp og vi fikk allikevel en flott dag. 18 deltakere.

Høstens turer ble innledet med fossiltur til Sylting og Vikersund med Ole Bundgaard som turlleder. Vi fant en del «nye» fossiler i Vikersundbakken. Været var litt opp og ned, men det gikk godt an å være ute. Bare 6 deltakere var med.

Siste tur i høst går til Kjørholt Gruver lørdag 11. november sammen med Telemark teologiforening. Turen er ikke avvirket i skrivende stund, men deltakerlisten er full (13 stykker).

Andre aktiviteter:

*** Slipeaktiviteten**

på hobbyrommet på Hogsnes, ledet av Torunn Evensen og Berit Enger, har vært vellykket, og de er etter hvert blitt en trofast gjeng som dyrker sin hobby hver annen onsdag. Foreningen gikk til anskaffelse av to nye slipemaskiner. Thor Andersen har laget et nytt bord til å ha montrene på. Olaf Mathiassen har hatt mange henvendelser fra skoler om omvisning i hobbyrommet, og han hadde med 8 klasser i løpet av kort tid. Han har også tatt barna med på Essostranden for å vise litt om hva naturen gjør med stein.

*** Utstillingen**

«Geologi som hobby» er nå ferdig utformet. I to monterer ligger mineraler fra Vestfold, i en er hele landet representert, i en slipt smykkestein, i en fossiler, i en utenlandske mineraler. På 23 tavler, 80x100 cm, har vi tatt for oss Vestfolds geologi med vulkanisme, istid, landheving osv. Litt om utnyttelsen av larvikitten, samt at vi forteller om foreningens drift og aktiviteter sammen med bilder. Deler av utstillingen ble satt opp på Pensjonistkolen i Melsomvik under geologiuka i august - den fikk

fin oppmerksomhet både fra leg og lærd. Utstillingen settes opp på Tønsberg Bibliotek 1. november og skal stå i 3 uker Vårt håp er at skoleverket vil kunne dra litt nytte av den i sin undervisning i geologi så det er sendt ut invitasjon til skolene. Arbeidet med utstillingen har gått over lang tid og det er lagt ned svært mange timer for at resultatet skulle bli bra. Vi fikk tilskudd etter søknad til Agenda 21, kr. 6.000.-

Representasjon:

*VGF var representert på NAGS årsmøte i Kongsberg i mars ved Stig Larsen og Karin Vette.

*Olaf Mathisen var vår representant ved årsmøtet i Tønsberg Foreningsbingo.

Diverse:

* Vestfold-Stein er kommet ut med 3 utgaver også dette året. Geir Skaret skal ha all ære av et fint medlemsblad.

* Årets bingoresultat ble kr. 36.800.- og dette er et flott resultat for forholdsvis liten innsats, men det er de samme medlemmene omtrent som stiller opp hvert år så i år bestemte vi at de fikk en liten gave som takk for innsatsen.

* Kontingenten har i år vært kr. 200.- for voksen/familiekontingent, og kr. 100.- for barnekontingent.

* Vi har hatt en stor ametystdruse til utlodning gjennom året og det er solgt 1333 lodder. Den skal trekkes på årsmøtet.

* Årets NAGS-messe ble arrangert på Eidsfoss og Stig Larsen var vår representant i messestyret og gjorde en stor innsats for at arrangementet skulle bli vellykket. Været var på messearrangørens side akkurat den helgen. Overskuddet ble delt på de 3 foreningene som var med i arbeidet og utgjorde kr. 500,- på hver.

Sørlandets geologiforening 30 års jubileum

SKOTTEVIKA, 28/10-2000

I dag 28de oktober år 2000 feirer vi 30 års jubileum på Skotteviga Camping i restauranten med 20 deltagere.

Sørlandets Geologiforening er fortsatt en meget seriøs forening med 120 medlemmer og 13 familiemedlemmer. Økonomien er god. På grunn av portoforhøyelse og andre årsaker er kontingenten steget fra kr. 175 til kr. 200 pr år. Æresmedlemmer

og studenter kr. 100 og Familiemedlemmer kr. 50.

Vi legger stor vekt på opplysningsvirksomhet fra geologiens mangfoldige felter og grunneiers rettigheter. Vi har oppnådd at geologi begynner å bli et skolefag. I 25-års prologen skrev jeg at vi håper Ole Fridtjof Frigstad snarest må bli ansatt på heltid som geolog på geologisk avdeling ved Agder Naturmuseum. Ønsket er oppfylt. Ole F. Frigstad fikk heldagsstilling i 1997. Æresmedlem Einar Mykland var også i flere år vaktmester på Agder Naturmuseum til han gikk av med pensjon. Geolog Torleif Moseid er styremedlem i Arendalsavdelingen, for bare å nevne noen av våre medlemmer på rett plass.

Siden 25 års jubileet er flere av våre entusiastiske medlemmer gått bort. Blant andre æresmedlem studiekonsulent Paul Hals og vår alles kjære professor Steinar Skjeseth som fikk kongens fortjenestemedalje i gull. Alle som hadde den glede å kjenne ham, vil være enig i at han var en ener som medmenneske, og med enorm geologisk opplysningsvirksomhet som vi fikk så rikelig del i. Hans bortgang forårsaket slutt på mange interessante og hyggelige langturer og seminarer med ham som foreleser. Han kan ikke erstattes. Kun i «minnenes verden». Mange er blitt eldre med grånet hår og rynker m.m. Alle er ikke lenger så aktive, men - de betaler fortsatt kontingenten. Vi er dem stor takk skyldig for deres ideologi og entusiasme gjennom årene, så Sørlandets Geologiforening kan feire 30-års jubileum i dag. Takk skyldig er vi ikke minst overfor våre Æresmedlemmer. Vi er så heldige å ha 6 av dem tilstede her i dag.

Vi har et stadig tilsig av nye medlemmer i alle yrker og aldre. Styremedlemmer skifter navn. Æresmedlem Tore Voss Taraldsen ønsket avløsning et

Fra venstre: Erna Solås, formann Arendalsavd., æresmedlem og hovedstyremedlem. - Einar Mukkland, æresmedlem, mangeårig hovedstyremedlem, mm. - Thorleif Ålvik, æresmedlem, hovedstyremedlem, kasserer Arendalsavd, 30 års medlemskap i S.G. - Ute de Lange Nilsen, æresmedlem, utenlandskorrespondent, mm, første kvinnelige æresmedlem. - Elisabeth Gjertsen, æresmedlem, 30 års medlemskap i S.G., hovedstyremedlem, 22 år som avd. styreformann.

ter mange års utsendelse av NAGS-nytt, nå bladet STEIN. Olav Revheim, styremedlem i hovedstyret og Kristiansandsavdelingens styre har overtatt utsendelsen sammen med Elisabeth Gjertsen. Kjell Stangborli er fortsatt kasserer. Et verv han overtok etter æresmedlem Torleif Aalvik for en del år siden. Kjell vil ha avløsning til våren. Det har han sagt i tre år på rad, men nå er det alvor! Erna Solås og Elisabeth Gjertsen er fortsatt avdelingsledere. Begge er vi æresmedlemmer. Erna redigerte både 15 og 20 års jubileumsheftene.

Kristiansandsavdelingen ble i år prioritert av Kristiansand kommune og fikk tildelt "millenium år 2000" kulturmidler for en stor og allsidig geolo-

Opphørssalg

Diverse innfatninger i tinn, forsølvet, forgylt og i sølv, kjeder i sølv, nysølv, og stål, beltespinner, bolainnfatninger, m/snorer og tupper, m. m, selges under ½ innkjøpspris. Selges under ett.

Ring tlf 62 42 75 05 for utførlige opplysninger.

gisk utstilling i Kristiansand bibliotek i juli og august, samt stor steinmesse 26-28 august på ærverdige Christianholms festning. Messekomiteen med Jens Andreas Larsen som messeleder hadde ca ett års forarbeide før messa, og med god hjelp av Kristiansandsavdelingens medlemmer med flere gav messa god økonomi til Kristiansandsavdelingen. Ofte får vi henvendelser fra skolene om veiledning, opplysningsvirksomhet, og om supplement til skolenes steinsamlinger, samt samarbeide med andre naturvitenskapelige foreninger. Vi har det beste samarbeid med museene og gir stuffer til den mineralske samlingen. Begge avdelinger har den fordel at de har sine lagsmøter på museet, med gratis husleie på Aust-Agder Museum, og Agder naturmuseum.

Heftet « geologisk tur i byens gater» (Kristiansand) kommer ut i forbedret utgave med hjelp av kulturmidler.

På Sørlandets Geologiforenings første årsmøte den 29de juni 1971 på Evje skole, ytret den nylvalgte formann Arne Gundersen, Arendal - i det han takket for tilliten- ønske og håp om at foreningen måtte fortsette i samme ånd som hittil. Ja Arne, du fikk ikke oppleve at etter beste ideologiske evne og entusiasme er ditt ønske oppfylt. Vi feirer 30-års jubileum i dag.

Gratulerer med dagen!

Elisabeth Gjertsen

Stockholms Amatörgeologiska Sällskap

Ekspursion till Alnön den 23 - 24 september 2000

av Kristina Olsson

Den soliga helgen 23-24 september åkte ett gäng forventansfulla SAGS-are till Alnön. Den geologisk sett mycket annorlunda och intressanta ön hade lockatfoljande deltagare:

Pähr och Karin Engstrom, Lasse Gustafsson, Anders Ersson, Bertil Otter, Gote Brunnberg, Margareta Bjork, GunnarAlmeborg, Birgit Petersson, Willi Dick, Kerstin Posse, Asta Larsson, Eira Engberg, Ellen Eklund, Tommy Stenberg, Sture och Else-Britt Hall, Hasse Tranefors och Kristina Olsson.

Guide: Sven Jonasson, ordförande i Sundsvalls geologiska, förening.

Trevlig inkvartering hade ordnats av excursionssamordnarna Pähr och Kari på STF's vandrarhem Gaffelbyn på Norra Stadsberget i Sundsvall. De flesta av oss droppade in redan under fredagskvällen. Lördag morgon mötte vår guide Sven Jonasson upp, oc vi åkte i bilkaravan till Kyrktunet vid Alno kyrka. Där gick vi en genomgång av Alnös spännande geologi med de för området typiska alkalina bergarterna. Harry von Eckerman utforskade området på 30- och 40-talet och kom fram till att det för c:a 500 milj år seda inträffade fler vulkaniska explosioner som orsakade en mängd sprickor i berggrunden. Genom dessa trängde de karbonatrika smältorna upp och en serie mer eller mindre sälsynta bergarter bildades. Många sälsynta grundämnen anrikas gärna i karbonatiter och vissa alkaliska bergarter vilket förklarar förekomsten av många ovanliga mineral här. Sedan 70-talet har fortsatt utforskning av området skett framför allt av Peter Kresten.

Redan på kyrktunet får vi tillfälle att plocka fram hammaren. Här finns ett förråd med flera bergarter som numera är svåra att få tag på ute i fält såsom **alnöit**, **alnöitbreccia** och **borengit** (kaliumrik trakyt).

Turen går först till kalkbrottet vid Smedsgården. Här hittar vi sövit (magmatisk kalksten), en wollastonitrik bergart, samt tittar på en gång med röd trakyt i bergväggen.

Åker vidare till Ås där vi i en skärpning intill vägen finner **pyroxenit** och **jacupirangit** (pyroxenit med magnetit).

Den senare var en period föremål för järnmalmsbrytning och utskeppades via Ås brygga.

Nästa stopp blir vid Åsberget. Här får vi lära oss skillnaden mellan **ijolit** och **nefelinsyenit** som båda innehåller nefelin, pyroxen och alkali fältspat men i olika proportioner.

Lunch intas vid Ås brygga vars stora stenblock är en fin provkarta på flertalet av Alnös bergarter. Ser bl.a. fin **sövitpegmatit** (grovkornig blandning av sövit och pyroxent) och **kimberlit**. Vid Näset tittar vi på en fredad håll I med alnoit med stora blanka tavlor av flogopit. Håll I har ett flertal färsk brottytor.

I närheten av Horningsholm blir nästa stopp. Här finns fin gul **canerinit** (omvandlingsprodukt av nefelin) alldeles intill vägen. Den fridfulla tystnaden i skogsbacken bryts plotsligt av glada, hamrande SAGSare.

Sista stoppet blir Pottängs barytbrott. Sven Jonason berättar att man under kriget led brist på baryt och von Eckerman fick i uppdrag att söka nya fyndigheter. Genom att söka efter den lilla busken bentry som gillar baryt lyckades han lokalisera pottängsbaryten. Baryt finner vi alla lätt, men de fiesta letar förgäves efter **goethit**. Bara Göte lyckas! Vi tackar Sven Jonasson för en mycket intressant och givande dag.

På kvällen gemensam middag på gourmetrestaurangen Tallkotten med strålande utsikt över Sundsvall. Efter stenprat på vandrarhemmet och en och annan välförtjänt kvällsmedicin somrar alla sött.

På söndag är det "fritt letande". Många styr färden till trakten av Hörningsholm där man tidigare gjort fynd av det vackra blå mineralet **haun**. Anders lyckas hitta en liten blå misstänkt prick. Plötsligt samlas Lasse, Bertil och Anders runt en stor gran där de ligger på alla fyra och gräver. Vi andra förstår att något intressant är på gång. Jodå, här finns små bruna oktaedrar av **pyrochlor** i sövit och snart blir det trångt runt granen. Men det är gott om kristaller och sämjan förblir god. Göte och Pähr gör en tur till Hartung, men det visar sig svårt att finna

varphögen som är helt övervuxen och det blir inga fynd. Birgit som är uppvuxen på Alnön åker på nostalgitur. Birgit berättar att barnen på den tiden var mycket stolta över att få bo på en vulkan.

Sammanfattningsvis en helg med många positiva förtecken: Ett underbart väder, god guidning, fina fynd och inte minst samvaro med trevliga stenvänner.

Ordföranden har ordet

Hej alla vänner och stenkneckare!

Innesäsongen har inletts och av höstens program återstår bara den traditionella Lucia-auktionen som ju dock brukar vara en höjdare, se annons i detta nummer. Jag vill särskilt uppmana er att se igenom ert stufflager och skänka några till SAGS. Förutom till auktionen behövs de även till lotteriet på mässan i februari.

Planeringen av vårens verksamhet pågår. Om allt klaffar kommer en stor och förhoppningsvis mycket positiv förändring att vara en ny lokal för inneträffarna, nämligen Gästabudssalen i Hartwickska Huset på Södermalm nära Mariatorget.

Hartwickska Huset i hörnet av S:t Paulsgatan och

ALT DU TRENGER PÅ ETT STED!

- * UTROLIG UTVALG AV SLIPT OG USLIPT SMYKKESTEIN
- * VERKTØY OG MASKINER FOR BEARBEIDING AV STEIN
- * DIAMANSLIPEUTSTYR FOR STEIN OG METALLER
- * EKTE OG UEKTE INNFATNINGER
- * KNIVMAKERUTSTYR OG VERKTØY
- * LÆR I MANGE KVALITETER
- * SØLV OG SØLVSMEDUTSTYR
- * RIMELIG OG GODT NYSØLV
- * UTSTYR FOR Å LAGE SMYKKER I SØLV OG STEIN
- * LITTERATUR

Storgt 211, 3912 Porsgrunn

Telefon 35 55 04 72 eller 35 55 86 54   Telefax 35 55 98 43

I vår flotte, 92-siders katalog finner du alt du trenger til hobbyarbeidet. Den sender vi mot kr 45,- i frimerker.

Timmermansgatan har tre ingångar; S:t Paulsgatan 39D i gatuplanet, samt S:t Paulsgatan 39A och 39B som ligger mot gården och som man når via stentrappor i muren från S:T Paulsgatan samt från Timmermansgatan via Maria Gamla Skolas skolgård.

Byggnaden är vid sidan av Maria kyrka en av Södermalms äldsta. Den ägs av Stockholms stad och har sedan slutet av 1960-talet använts som föreningslokal (Maria-Högalids föreningsråd)

Vi kommer att ha möjlighet att ha eget skåp i ett utrymme intill möteslokalen. Jag hoppas att vi skall kunna ha tillgång till SAGS tidskrifter och litteratur i samband med mötena fram ledes. Lokalgruppen som hittade den nya lokalen fortsätter att leta efter en lokal som vi kan hyra på heltid och där vi kan ha stensamling och gemensam utrustning.

Lokalbytet medför byte av mötesdag till sista tisdagen i månaden pga tidigare bokningar. Årsmötet äger rum i samband med februarimötet, se särskild kallelse. Övriga handlingar delas ut i samband med årsmötet. Vid januarimötet tisdagen den 30/1 kommer professor Jan Bergström vid Naturhistoriska Riksmuseet att tala om den snabba utvecklingen av olika livsformer under Kambrium. Efter årsmötet tisdagen den 27/2 kommer Per Nysten från Uppsala att berätta om pegmatiter vid Arlanda. Ett möte under våren kommer att handla om hur man ordnar sin mineralsamling: rengöring

av stuffer, systematisering mm. Övriga möten kommer troligen att behandla ämnen som har samband med vårens exkursioner. Förslag till mål för vårens utfärder mottas tacksamt av styrelsen.

I övrigt pågår diskussioner att utvidga SAGS hemsida på internet så att mer information finns tillgänglig den vägen.

Vänliga hälsningar Jan

Ålesund geologiforening

Steintur til Stordal.

Søndag 01.10.00

Fremmøte hos Esso-Hans kl 09.00, ikke den helt store oppslutningen, menn følgende personer dro innover i tre biler: Ola K, Johanne, Gunnvor, Roger, Brit og Magnar. I tillegg kom Hilde direkte fra Brattvåg.

Inne i Stordalen møtte Einar L. oss nede ved veien. Ruth var blitt syk, forkjølelse, så han valgte å droppe steinturen. Vi andre dro innover til «Langsetra», hvor vi parkerte bilene. Roger hadde planlagt en tur innover en dal til venstre for «Langsetra».

Da vi kom opp på høyden, valgte Ola K., Johanne og Brit å dra ned til elva for å lete etter stein. Vi tre andre, Roger, Hilde og undertegnende, travet vi-

Setesdal MINERAL PARK

"Det må sees for å bli trodd"

4737 HORNNES

www.mineralparken.no

Tlf./Fax: 37 93 13 10

Kontor og gruppebestilling

Tlf.: 38 00 30 70

Fax: 38 00 30 71

15-17. juni og 24-26. august 2001.

Mineral messe/treff med gruvetur til Baryttgruver på Lista, samt at distriktets 3 øvrige gruver har nysprengt.

Påmelding til gruveturene. Mulighet for bytte og salg av mineraler.

Mineral messe/treff, ingen bordleie. Bytte, veiledning.

Åpent fra 5. mai –30. september 2001

Kafeteria - båtutleie - mineralsalg - firma/private arrangement

dere innover i dalen. Det ble ikke de helt eksklusive steinfunnene, men både sekker og plastnett ble etter hvert fylt opp.

En tur ned til marmorforekomsten i elva ble det også. I nærheten av dette stedet hadde Roger lagt av noe han kalte «grønn marmor», så vi fikk med oss prøver av begge typene. Vi var både lange i armene og trøtte i beina da vi kom ned til bilene.

Dugnadsgjeng, Einar Fivelsdal, Ola Kviebakk og Torstein Olsen. Foto Roger Rasch Larsen

Turen gikk så videre til Ruth og Einar sin hytte, og der hadde vertskapet dekket opp med vafler, kaker og kaffe. Ola K., Johanne og Gunnvor var allerede reist hjemover, Ola K. skulle i fødselsdagsselskap.

Vi takker vertskapet for både bevertning og gjestfrihet. Nå forstår jeg hvorfor Stordal-turene er så populære. Dette var riktig så hyggelig og en fin avslutning på en vellykket dag. Været var

helt topp, med sol fra skyfri himmel hele dagen

Tur til Harøya og Sandøya

Søndag 30. april 2000

På fergekaia i Bratvåg kl. 09.45 møtte Bjørn Bjørnsen, Torstein Olsen, Einar Fivelstad, Magnar Nygård, Roger Rasch Larsen, Einar Larsen, Solveig og Oskar Nedregård, Gunnvor Aksnessether, Anne Marie og Ola Kviebakk og Brit Isaksen.

Britt Isaksen i rullesteinsura på Sandøya.

Foto Roger Rasch Larsen

Himmelen var skyfri og temperaturen var som den

varmeste sommerdag Turen gikk videre over Harøya og Finnøya i "høgt" tempo for å rekke ferga til Sandøya. sandøya var en utforsket øy for geologene, så vi var veldig spente på hva vi ville finne. Vi tok kun "Fivels" bil over med ferga slik at vi hadde lastebil til alle steinene. Vel i land på øya gikk vi en veg til venstre for fergeleie. Der kom vi

til et steinbrudd som vi tok fatt på. "Kongen av ametyster" Roger fant umiddelbart en ametyst i fjellveggen. Denne klarte han å få hakket noen små fliser av. Ellers fant vi mange store Granater. Her fikk vi besøk

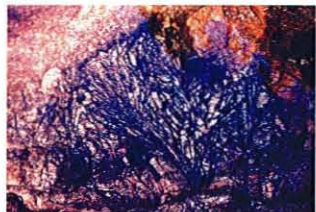
av en av urinnvånerene på Sandøya. Ingeniør Bjørn Sandøy m/frue, som viste seg å være svært hyggelige folk. De var nysgjerrige på hva vi drev på med. Han tok oss med ned til båthavna, hvor han hadde forundret seg over noen steiner som var ukjente for han. Fiveldal og Roger tok prøver av steinen som antagelig er en Hornfels eller Felsitt som er kommet med isen fra Oslo-området for ca. 10000 år siden.

Bjørn Sandøy ble vår kjentmann på øya og loste oss til øyas høyeste punkt, 30 meter over havet. Her ble det matpause med Fiveldals spesiallagde boknasild, den var nydelig. Vi nøt den vakre utsikten

over Harøya mot Gossen og Otrøya. Herfra så vi ned på noen svære rullesteinsurer som vi senere lettet for "ett tonn" med vakre steiner. Her fant Brit emner til lysestaker og blomstervaser. Derfra tok vi turen til fjøra og en liten holme som var landfast ved fjøre sjø. Der fant vi flere flintsteiner og noe brun Porfyr. Mens vi ventet på neste ferge, ble vi omvist i luksusbåten til Bjørn Sandøy. Den sto inne i en stor fabrikkbygning. Båten hadde han bygget selv og hadde holdt på i 6 år. Nå var den nesten ferdig og var litt av ett syn. Ferga gikk fra Sandøya kl.4 og vi stoppet så på Harøya ved et steinuttak hvor Einar F. tidligere hadde funnet svart Turmalin. Her viste det seg desverre at det var kjørt jord over. Her var rikelig med granater. Ellers fant vi grønn Pyroksen. Deretter lette vi etter og fant et steinbrudd på den nordvestre delen av øya. Roger fant nok en gang ametyster. Ellers gikk det i kalkspattkrystaller og Einar F. slo til med to «sept-

Einar Larsen i rullesteinsura på Sandøya. Foto Roger Rasch Larsen

Fra Vaksvika. (De svarte strekene på bildet er Glimmer som står høykant i berget.)

Foto Einar Fivelsdal

krystaller» av kvarts. De var vakre. Einar Larsen inviterte alle til 75-årsdags feiring på Geologen 8/5-00. Tiden ble knapp og vi måtte rekke ferga fra Myklebust kl. 18.45 Alle var enige om at vi hadde en vidunderlig flott tur.

Styrets hjørne

Vi syns vi er kommet godt i gang etter ferien. Godt fremmøte på første møtekveld. Slipekveldene har også hatt bra oppslutning i tillegg til en relativt stor gjeng i sving med dugnadsarbeid. Det er den nye storsaga vi må forsøke å få en best mulig plassering av. Også opplæring på storsaga og testing av den har foregått. Vi er meget kry av den nye saga og har store forventninger til den. Det er i hvert fall hyggelig å slippe stanken av sagoljen.

9 personer ble med på turen til Lom. Skal vi si 6 aktive og 3 medfølgere (de er også viktige). Været var noe vekslende, men ellers hadde vi en fin tur. Steinfangsten ble ikke av de store bortsett fra Daniels med krysocolla og sannsynligvis også kobber. Det skal bli interessant å se hva den gjemmer (hvis han tørr å skjære den opp). Møtetema var interessant dinosaurtur til Sør-Amerika og en masse flotte lysbilder fra Australiatur. Videre forsøkte Hans-Jørgen Berg å lære oss "Mineralbestemmelse ved hjelp av mineralenes fysiske egenskaper".

Det var veldig interessant og så enkelt ut når han holdt på. Vi skal forsøke å repetere fra dette på en eller flere møtekvelder og er spent på resultatet.

På loftet blir det nye leieboere. Radiogjengen trekker seg ut og 6 malerinner kommer inn. Vi takker radiogjengen for greit samarbeid og ønsker malerinnene velkomne.

Liste over kjøkkentjeneste

02.10.00 Ruth og Einar Larsen, Ragnhild Lerstad, Torstein.

06.11.00 Hilde Dyb Ringstad, Eirin Sandstad, Ola K.

04.12.00 Liv Sjødin, Malin Slatlem, Finn Smebold, Johanne Solnørdal, Brit, Siw, Rolv, Ola K

16.01.01 Gunnvor Aksnessæther, Odd Blindheim, Trygve H. Bryn, Arne H.

Hvis det ikke passer for noen å møte den kvelden de er oppsatt, må de selv bytte med noen annen på lista eller skaffe annen stedfortreder. Som det fremgår, er et styremedlem satt opp hver kveld for å låse opp og være tilgjengelig ved spørsmål av noen art. De andre personene som er satt opp for hvert

vanlig møte har ansvaret for å koke kaffe og gjøre møtelokalet klart etc. De skal videre ha ansvaret for servering og opprydding etter møtet. Som tidligere, tar vi alle med noe å bite i.

Det er viktig at vi også får kjøkkentjeneste til å fungere skikkelig.

Styremedlemmet (eller nøkkelpersonen) som er nevnt, har ansvaret for at lokalene er oppvarmet til vedkommende møte.

Steinklubben i Oslo

Stenklubbens utflukt til Nittedal

Mineraltur til Bjønndalen bruk

3. September 2000.

I strålende høstsol møtte vi frem på Esso-stasjonen på Grorud - til vår første "steinekspedisjon". Der ble vi møtt av andre entusiaster med ulike erfaringer og fartstid i Steinklubben.

Klubbens grunnleger, "Thor Jone," "beæret" oss med sitt nærvær og deltagelse på turen. Et lunt og hyggelig bekjentskap for alle. Ellers var fossil-eksperten Bjørn Funke med, samt ekspedisjonens leder Lars O.Kvamsdal. 7 - 8 spente barn var klare med hammer og meisel (noen hadde spesial - vernebriller også) med 5 - 6 voksne på slep.

Vi kjørte i flokk og følge til Bjønndalen Bruk der kjentmann Einar Ødegård ventet og låste oss inn til «skattkammeret». Steinbruddet Bjønndalen Bruk har, så vidt jeg husker, vært i drift siden 60 - tallet, og det utvinnes i hovedsak pukk til singel og grus. Gjennom anene har man avdekket en rekke mineraler i lavabergartene, som gjør bruddet til et eldorado for «stein - elskere». Vi (undertegnede + datter Louise, 8 år) følte oss *litt tafatte og hjelpeløse der vi stod midt i* det enorme bruddet med hver vår hammer. Hvor skulle vi begynne ? Hva skulle vi lete etter ? Alt virket overveldende og grått.- Bare himmelen over oss lyste blått. Men vi tok trøstig fatt, og forstod snart at

«stein - folket» bruker øynene på en helt annen måte enn en vanlig turgåere. Snart åpenbarte fjellens skatter og hemmeligheter seg for oss ; det glitret og

glimtet i grønt fiolett grått og gull. Jeg vil ikke engang prøve å begi meg inn på å nevne mineralene ved deres rette navn. Det overlater jeg til ekspertene. Etter hugging og sanking av diverse eksemplarer var det tid for kafferast m /mat i steinrøysa --med utveksling og fremvising av dagens fangst. Etter matpausen bar det opptil et annet platå i bruddet som inneholdt andre mineraler. Før vi avsluttet turen ble vi invitert til å ta en titt på Einar Ødegårds (og hans venners) rikholdige samling, utstilt i en brakke de hadde fått satt opp i bruddet. Her måtte alle store og små holde hendene på ryggen - (bare se, men ikke røre) - mens vi beundret de vakre eksemplarene. Men utenfor brakken glitret det også i skatter (eksemplarer som var forkastet av Einar og vennene hans),og her kunne alle forsyne seg med det de ville ; - sekkene ble enda tyngre.

Så tok vi farvel - kjørte kolonne ned til porten -,for så å kjøre hver til vårt. En, for oss, helt annerledes søndag var bare halvveis tilendebragt. -Vel hjemme begynte familiens nye « steinekspert» raskt å sortere dagens fangst, skrive merkelapper og etter kort tid kunne resten av familien inviteres til hennes første steinutstilling.

Så det så.

Takk for turen.

Hilsen Louise og Birgitte

Tur til Vollen

28.mai 2000

Følgende funn ble gjort på turen:

1.ste lokalitet, 4a beta

Blekkspruter: *Lituites*, andre typer blekksprutskall
Trilobitter: *Ampyx mammilatus*, *Lonchodomas*,
Asaphus ludibundus, *Remopleurides*.

Snegler: «*Simuites*» og andre.

2.ndre lokalitet, 4b delta

Trilobitter: *Lichas*, *Scophelochasmops*, *Cybelella*
«*Atractopyge*».

Brachiopoder

3 . dj e lokalitet, 4b alfa

Trilobitter: *Hemispacerocoryphe*, *Asaphus*, *Maenus glaber*, *Calyptaulax*
Brachiopoder: *Christiania holtedahli*, *Gunnarella*, *Sow-erbyella* og andre.

Snegler:

Mosdyr: *Diplotrypa*

Pigghuder: sjølliljestilker

Annet: kalkalge *Ischadites*

Bornholms stenklubb

Siden sist

Hobby og Fritid

9. og 10: september i Aakirkeby Hallerne. Der var færre udstillere end normalt så de synede ikke meget i den store hal. For vort vedkommende havde vi lavet en fin lille stand og fik da også talt med størstedelen af de 525

besøgende som fandt vej til Aakirkeby.

Martin

Den 19. Generalforsamling i Bornholms Stenklub

blev afholdt den 15. september. Bent Petersen blev valgt som ordstyrer. Dernæst fulgte formandens beretning som indeholdt klubbens mange aktiviteter, der som regel er omtalt i STENTRYK. På internet havde Martin's hjemmeside haft 3500 besøgende og Emails med forskellige spørgsmål.- Der var enighed om at reklamen for Bornholms Stenklub på NaturBornholm var for ringe - noget vi gerne vil have rettet op på.

Regnskabet som Therkel præsenterede blev behørigt godkendt og kontingentet er stadig uændret.

Ingen forslag var indkommet.

Valg af bestyrelse forløb tilfredsstillende. Da Tove Frandsen er flyttet fra øen, blev Jan Jørgensen valgt som nyt bestyrelsesmedlem.

Alle andre bestyrelses-medlemmer og suppleanter modtog genvalg.

Bent Petersen blev valgt som ny revisor. Som afslutning på general-forsamlingen takkede Bent for god ro og orden. - Og så var der kaffe med 2 flotte lagkager som Dorte havde lavet. Tak for det

Dorte. Det var tid til almindelig snak og hygge

Valg til bestyrelsen: Genvalg: Therkel H Therkelsen, Rigmor Westh og Dorte Petersen Suppleanter: Else Danielsen og Irene Kofod Nyvalg: Jan Jørgensen Valg af Revisor: Sonja Hashøj Bent Petersen Genvalg til revisorsuppleanten Lilian Pihl Rigmor

Hele vinteren til april 2001

Stenslibning Hver torsdag kl. 16 til 20

Sølvarbejde Hver onsdag kl. 18 til 22

Der oprettes hele tiden specialkurser se aktivitetslisten på bagsiden

Fossilaften Den sidste torsdag i hver måned

Geologiska Föreningen i Göteborg

Hjärtligt välkomna till 2001 års internationella

Mineral och Smyckestensmessa i Göteborg.

Vi vill tacka alla 2000 års deltagare som bidrog till att göra den till en lyckad tillställning. Mässan anordnas som vanligt i Frölundaborgs Ishall intill natursköna Slottsskogen. Förra årets supé på lördag kväll blev en formidabel succé varför en upprepning av denna faller sig ganska naturlig. Således inbjudes ni återigen att delta i en supé på lördag kväll för den facila kostnaden av 100 kr, anmäl er via det bifogade formuläret. Dryck ingår dessvärre inte i priset men finns att tillgå till självkostnadspris.

OBS! Anmälan till supen är bindande!

2001 års tema utställning: Vad har man sten till?

Årets tema har till syfte att försöka åskådliggöra vad sten som material kan användas till och som ni säkert vet används det till alla möjliga ändamål, allt från juveler till vägbyggen. Vår förhoppning är att vi kan få upp ögonen på folk för hur viktigt och användbart detta material faktiskt är.

Vi inbjuder er härmed att delta i en tävling om titeln mässans bästa stuff där ägaren till den vinnande stuffen kommer att premieras. Objektet ska vara naturligt bildad - d.v.s formen eller färgen får ej ha blivit påverkad eller tillkommen på konstgjord väg. Varje utställare får bidra med högst en stuff som ska vara placerad väl synligt på utställarens bord och det ska tydligt framgå stuffens art samt fyndort. Det utställda objektet får av oss ett nummer som sedan mässans besökare får rösta på under lördagen, den som får flest röster vinner givet-

vis. Vid lika röstetal avgör lotten. Beslutet kan inte överklagas. Vår förhoppning är att vinnaren kan presenteras på supen på lördag kväll under förutsättning att rösterna har räknats.

Så ta med och ställ ut din bästa stuff!

Drammen og Omegn Geologiforening

feiret 25 år i år 2000

og på grunn av plassen måtte vi ha forhåndspåmelding til denne feiringen. Ca. 37 personer hadde meldt sin ankomst. Det var dekket med langbord og det var pyntet med blomster og dekorasjoner som var laget på vårt juleverksted.

Formann Dag Ottesen ønsket de fremmøtte 31 personer velkommen. Han kunne meddele at våre spesielt innbudte gjester: formannen i Vestfold teologiforening, formann i NAGS Knut Edvard Larsen og formann i Kongsberg teologiforening, samt vårt æresmedlem David Johansen alle med ektefelle/samboer dessverre hadde måttet melde avbud.

Vi fikk en gave fra NAGS som var en mineralbok, samt en hilsen fra Vestfold Geologiforening.

Dag «mimret» litt rundt hva som hadde skjedd på disse 25 år. Tallet på medlemmene har de siste årene ligget på ca 65 familiemedlemskap. Han takket også de medlemmene som hadde tatt med seg utlodningsstuffer til vårt jubileumslotteri. Han ønsket velkommen til bords, hvor vi serverte kaffe/brus, bløtkaker og kransekaker. Dag hadde også laget 2 sanger som ble sunget under bordsetningen.

Øivind Juul Nilsen hadde påtatt seg å lage en jubileumsberetning, som han fremførte uten manuskript. Det som han syntes var bemerkelsesverdig var at foreningen i disse 25 år kun hadde hatt 4 formenn: David, Øivind, Helge og Dag.

Foreningen har også to æresmedlemmer: Odd Halsen (død) og David Johansen.

Dag takket Øivind for den historiske beretning og kunne meddele at styret hadde besluttet å dele ut sitt 3. æresmedlemskap som ble tildelt Øivind Juul Nilsen. Dag overrakte Øivind diplommet som bevis på dette.

Vi hadde på dette møtet ingen foredragsholder, da vi ønsket å mimre litt med gamle slides fra turer og messer. Dag hadde laget en kavalkade over dette.

Styret hadde også bestemt at vi ville ha et bildegalleri. Dag hadde funnet plass på den ene kortveggen og hengt opp bilde at Odd Halsen, David Johansen, Øivind Juul Nilsen, Helge Andersen og Dag Ottesen.

Tur 17. september 2000

Høstsesongen begynte med tur til det spennende Modumområdet. Magnesitt/serpentinforekomsten i Dypingdal, var målet. Men det hele begynte litt dramatisk. Tre personer, alle uten bil, sto og ventet nedenfor Skutebrygga og håpet på skyss. Heldigvis dukket Rolf og Kirsti opp, og med god velvilje fra deres side ble problemet løst. De hadde en bil ekstra som de hentet, og takk for det.

Ved Statoilstasjonen på Sysle sto flere andre og ventet, og dermed bar det av gårde.

I Dypingdal er det funnet mange ulike mineraler opp gjennom årene, og noen av dem ble da også oss til del. Serpentin med fine hematittkrystaller, av og til pene skarpkantede med fin glans, var noe av det gjeve som vi plukket.

Magnesitt, krysotil, talk og hydrotalkitt var noe av det andre vi fant. Den sistnevnte forekom faktisk i tre farver, hvit, grønn og blå. Ifølge Dag skulle den siste inneholde små krystaller av spinell, men det viste seg ved en senere undersøkelse å være feil. Det var hematittkrystaller som ble observert.

Også noen få, små druserom med noen rare krystaller i dukket opp. Men hva det var for noe rart, det visste ingen. Da vi var ferdige der, dro vi en liten svipptur til glimmerbruddet rett vest for Vestre Spone kapell. Så vidt jeg erindrer har ikke foreningen hatt noen tur dit før, men vi har nok ikke forsaket noe ved det. Det var stort sett bare glimmer å finne, pluss litt sort turmalin. Men ingen med avslutning. Alle var likevel godt fornøyd da de dro hjemover igjen.

Solør og odal geologiforening

Fra årsmeldinga

Medlemstallet det siste året har vært 40 i Norge og 19 i Sverige.

Det har vært holdt 3 styremøter. Foruten årsmøtet og julemøtet har det vært 3 vanlige medlemsmøter. Vi har hatt 7 dagsturer og 1 week-end-tur. Utenom dette har noen av styret deltatt på Mosssemessa og på lengre steinturer til Gållivarre og endatil til Kina.

Styremøtene har vært på Svullrya, i Gjesåsen og i Torsby. Årsmøtet var på Mattila, og julemøtet ble som vanlig holdt på Mullikkala. Møtet den 18/2 var på biblioteket på Flisa i forbindelse med vår geologi-utstilling der, møtet 18/3 var på Furubo hvor Hans Vidar Ellingsen og Astrid Haugen fortalt om Grønlands natur og geologi etter at vi var ferdig med foreningsstoffet, og møtet 28/10 var i Sørbyhuset hvor vi så på masse fine steiner fra mange kanter etter møtesakene. Turprogrammet startet 5/5 med tur til Rælingen for å finne turmalin. De som syntes 2 timers tur ble for langt, fant fin bergkrystall. På turen til Jeløya var det fa deltakere, men det ble masse fine stuffer: stjerneporfyr, augitt, goetitt, jaspis m.m, samt beryll, samarkitt, dendritter i Skoltbruddet. De som dro, mente turen burde gjøres om igjen for resten av medlemmene. 30/6 - 2/7 hadde vi week-end-tur til Hadeland. Vi kom til campingplassen fredag kveld. Lørdag møtte vi Brita Malmsten som tok oss med til sinkgruva. Etter omvisningen fikk vi plukke stuffer fra slagghaugen, og vi fant mye fint der. Så gikk turen til gruvemuseet hvor vi så masse flotte stuffer. Etter matpausa var vi ved ei kalkgruve og en gammel kalkovn. Etter middag dro vi ut og fant flott

NORSK STEINSENTER

STRANDGATEN, 4950 RISØR. TLF. 37 15 00 96 FAX. 37 15 20 22

SMYKKEFATNINGER EKTE
OG UEKTE
CABOCHONER OG TROMLET
STEIN I MANGE TYPER OG
STØRRELSER
FERDIGE SMYKKER
GAVEARTIKLER
KLEBERSTEINSARTIKLER
ETC, ETC.
ENGROS

VI SENDER
OVER HELE LANDET

STEINSLIPERUTSTYR
GEOLOGIVERKTØY
UV-LAMPER
FOLDEESKER
VERKTØY
RÅSTEIN
BØKER
TROMLEMASKINER
ETC, ETC,
DETALJ

Foreningens historie.

Gunnar Larsgård tok oss med på et tilbakeblikk over foreningens historie fra den tiden de var en underavdeling av Hedmark geologiforening og fram til i dag. Han leste brevet som Ludvik Bekk sendte ut og som samlet de som dannet foreningen. I år er det 10 år siden vi gikk ut av Hedmark geo og dannet vår egen forening. Det var ikke lite arbeid ildsjelen Ludvik nedla i vår geologiforening før han døde. Og etter starten og fram til i dag har foreningen bare økt i aktivitet og medlemstall, og er i dag i høyeste grad oppegående.

Årsmøtet i NAGS Årsmøtet i NAGS blir i år 10-11/3 i Fredrikstad. Formann og nestformann har reist til møtet i de siste årene, de reiser for egen

regning og får reisetilskudd for det som er mer enn 10 mil fra foreningens adresse. De blir våre utsendinger i år også.

NAGS skal selge noen av sine aksjer i Stein, og vår forening skal prøve å argumentere for at pengene for salget skal gå til driftskapital for Stein. (red.uth.)

Det ble minnet om at vi har oxalsyre og t-shirts som kan selges.

Mens vi drakk kaffe og spiste deilige kaker hadde vi et vellykket loddsalg.

Tor Arne Rønning viste bilder fra reisen til Kina som 5 av medlemmene har deltatt på.

Sekr.

Leserannonse

Brukt sag

6" - 8", med diamantsagblad ønskes kjøpt.

Per Hansen 77 07 77 29

Årets steintreff på Eidsfoss

fra 20. til 22.. juli

Opplysninger får du hos

Bjørn Otto Hansen

tlf. 901 87 141

othansen@online.no

STEN- MÄSSAN

i Göteborg

**Frölunda-
borgs Ishall**

21 - 22 april 2001

**Rösta fram
mässans bästa
stuff!**

Årets tema: Vad har man sten till?

Entré:

Vuxna 40 kr

Barn 7-15 år 10 kr.

Lördag kl. 10-18 Söndag kl. 10-17

Arrangör:

Göteborgs geologiska förening

Fjällgatan 18 413 17 Göteborg

Tel: 031-42 10 73 Fax: 0322-50134

Landsmøtet i NAGS

blir på Sarspborg Vandrerhjem (Tuneheimen) 10. mars. TIL FORENINGENE

Greåker, 25.01.01

Velkommen til landsmøte i NAGS!

Det er igjen tid for å samles til landsmøte. Noen foreninger møter trofast opp år etter år, andre er litt til og fra, mens noen aldri er tilstede. Årsakene til at det er slik kan være flere, men manglende interesse bør ikke være grunnen til å bli hjemme!

NAGS har mange viktige oppgaver å løse til beste for geologiforeningene og den enkelte amatørgeolog. Vi skal innrømme at vi kan være litt "utydelige" av og til, men det er noe vi skal arbeide med. Mange oppgaver er langsiktige, det tar tid før det blir resultater å vise fram. Vi skal imidlertid bli flinkere til å holde kontakten, slik at foreningene er oppdatert på hva styret arbeider med. Styret har mange nye spennende ideer, møt fram og ta del i dem!

Tilbake til landsmøtet: Det legges i år opp til et møte med en gruppearbeidsdel i tillegg til den obligatoriske dagsorden. Her skal det arbeides med viktige spørsmål for NAGS og amatørerne:

- **Strategiplan** *Hva vil vi at NAGS skal være og gjøre?*
- **Steinvettregler** *Trenger vi et felles sett med regler i NAGS, bl.a. med tanke på den kommende(?) mineralloven?*
- **Internett** *Hvordan skal NAGS' hjemmeside se ut?*
- **Bedre kontakt** *Kontakt mellom klubbene, og med NAGS*

Vi håper alle som har mulighet vil benytte den til å møte opp og bidra sine synspunkter, og derved være med på å stake ut den kursen vi skal ha videre på ferden. Dessuten pleier vi å ha det veldig hyggelig sammen i de uformelle delene av programmet. Da treffer man likesinnede, oppretter kontakter, starter vennskap, utveksler erfaringer og ideer som kan komme til nytte i arbeidet på de forskjellige steder i vårt langstrakte land.

VEL MØTT **Vennlig hilsen**

for NAGS' landsstyre, Jan Strebel, sekretær

Kortfattet referat af DAGUs 17. ordinære representantskabsmøde

Søndag d. 1. oktober 2000, Struer Vandrehjem

8 ud af 12 stenklubber mødt med i alt 15 deltagere, 3 stenklubber havde meldt afbud.

Til dirigent valgtes Kaj Jensen.

Formanden, MKH, fremlagde bestyrelsens beretning, der godkendtes.

Flg. blev fremhævet : DAGUs hjemmeside har været besøgt af ca. 200 interesserede/ bestyrelsen har valgt ikke at indgå i en dansk redaktion af det norske tidsskrift STEIN/ CD-ROM projektet fra Fredericia omkring danske fossiler har været fulgt løbende + DAGU har deltaget på et stiftende møde i september på Mors/ NV-Sjællands Stenklub forlader måske DAGO/ GEOLOGIENS DAGE 2000, der koordineres af S-&N. Flere stenklubber har markeret geologien/ Ny stenklub får hjælp fra bl.a. DAGU til at starte op/ DAGU interviewes i februar af RB omkring danekræordningen/ med DAGU som mellemlid spørger Geologisk Museum stenklubberne efter eventuelle udstillingsfund (DANMARK I DYBET)/ Geologisk Museum foreslår stenklubberne, at disse på et tidspunkt kan lave en særudstilling med egne fundmaterialer/ Kun DAGU klubber inviteres med til et S-&N seminar først i november omh. råstofgrave og profiler/ kritik af danekræ ordningen pl/ DAGU kan ikke deltage i nordisk NSGA møde i Moss, Norge, da GEOLOGIENS DAGE afvikles samme weekend. Under beretningen blev flg. diskuteret: Stenklubberne skal være mere opmærksomme på DAGUs og hinandens aktiviteter/ Auktionshuse reagerer mere aggressivt for at udvide deres kundekreds; senest har de næsten bedt om at få udleveret adresselister, når evt. mineraler og sten skal sælges.

I forlængelse af beretningen vedtoges en skrivelse til Den Naturhistoriske Referencegruppe/ Statens Museumsnavn og Geologisk Museum, hvor DAGU ønsker forbedringer af den nuværende danekræ praksis.

Halsnæs Stenklub, Forsteningen optaget som ny stenklub i DAGU.

Kasserer, Gertrud Edelvang (Faksa amatørgeologiske gruppe), fremlagde det reviderede regnskab for 1999/2000. Kun 1 klub fik ikke betalt

forts. s 35

BOK- OG MEDIASPEILET

Boksuksess!

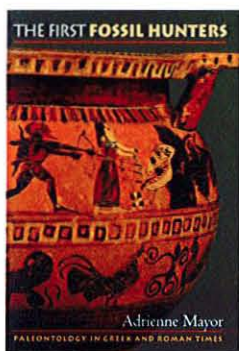
"Steinbyen Bergen"

som vi omtalte i forrige utgave av STEIN har pr. 1. februar solgt i utrolige 2700 eks. Det betyr at det bare er 300 eks igjen. Og bergenserne går mann av huse for å høre forfatterne foredra om emnet, og utgiverne vurderer å trykke nytt opplag.

Bokanmeldelser

Mayor, A. (2000) **The first fossil hunters.**

Hardcover - 344 pages. Princeton Univ Pr;
ISBN: 0691058636

Det er sjelden at bøker gir helt nye perspektiver på geologi og geologiens utvikling til vitenskap. Etter å ha lest Adams (1938) i studietiden har jeg følt at alle vitenskapshistorier om geologi senere har vært avskrift med enkelte utvidelser, eller ren kommaflytting. Det hjelper ikke at forskere har skrevet om sine helter og sitert fra ukjente dagbøker,

det blir lite nytt i den helhetlige forståelsen av vitenskapen av det. Et hederlig unntak var Gould (1988) som satt syklisk tid inn i en mer populær ramme som også vi geologer og paleontologer kunne forstå. Nå er det endelig kommet to bøker som har gitt meg mye nytt å spinne geohistoriske tanker rundt. Bøkene er ikke skrevet av geologer, men av en folklorist (Mayor) og en professor i engelsk litteratur (Mitchell). De har begge gitt geologi og paleontologi nytt og spennende innhold.

Mayors bok er så godt skrevet at jeg hadde problemer med å legge den fra meg, synd den er litt for tung for badekaret, jeg prøvde. I en kåserende

stil tar hun leseren tilbake til greske og romerske historieskribere. Hun siterer fra tragedier og geografers reiser og bygger opp kapitlene til klimaks der hun setter historiene inn i en ramme av geologien og paleontologien rundt Middelhavet eller langs Silkeveien. Konklusjonene hennes virker overbevisende og veldokumenterte. Eksempler på temaer i boken strekker seg fra:

-Hva er en griff?

-Hvorfor skrev ikke Aristoteles om fossiler når de fleste av hans samtidige gjorde det?

-At Tyrkia har beveget seg 30 km vestover siden fjerde århundre f.Kr.

-At den jødiske filosofen Philo i ca 100 f.Kr. mente at jordens alder kunne bestemmes utfra beregninger av erosjon.

-Til evolusjonstanker 600 f.kr.

Boken utvider geologiens historie fra 3-400 år slik vi lærer i vitenskapshistoriske bøker i dag, til i overkant av 3000 år. Hadde ikke middelalderen bremsset opp alle disse tankene, tenk hvor geologien hadde stått i dag!

Og kanskje det aller beste med boken er det store (nesten 100 sider) referanseapparatet bakerst, med tidslinjer, viktige sitater fra samtidige kilder, fotnoter og referanseliste. Denne boken kan leses mer enn en gang!

Mitchell, W. J. T. (1998) **The last dinosaur book.**

Hardcover - 334 pages. Univ of Chicago Pr (Trd);
ISBN: 0226532046

"The last dinosaurbook" er ikke den ultimate boken som omhandler alle dinosaurer som er funnet. Den er derimot et skråblikk på fenomenet dinosaurer, sett fra utsiden. De fleste dinosaurbøker hittil er skrevet av forskere eller dinosaurfreaks, denne er derimot noe helt nytt. Mitchell omtaler dinosaurerne som våre totemdyr, de eneste ekte monstre og samtidig kosedyr. Han viser leseren hva dinosaurer betyr i samfunnet i dag, med morsomme eksempler fra film, TV, bøker og tegneserier. Han følger også den historiske utviklingen av dinosaur-

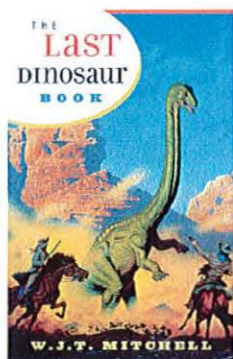
Leserannonse:

Faksimileutgave av "Atlas der Krystallformen" av Victor Goldschidt, Heidelberg 1922.

Som nytt selges for 800 kroner + porto.

Henvendelse: Hans Hauge, Sagdalsvn. 30,
2010 Strømmen, Tlf: 63 81 56 73

bruk i media og spør seg hvorfor det finnes flere dinosauravbildninger i dag enn det noen gang har vært dinosaurer. Hvorfor dinosaurerne "accorded special treatment totally out of proportion to their practical and scientific importance" og hvordan et symbol for feilslått utvikling og utdøen blir en kommersiell attrak-

sjon. Paleontologer blir fremstilt som skattejegere lignende Indiana Jones, noe som har falt en del Nordamerikanske paleontologer tungt for brystet. Dette er en oppfriskende og provoserende bok med en konklusjon som kan sammenfattes som "the time when dinosaurs ruled the earth is now, and their rule is synonymous with the global dominance of American culture".

Referanser

Adams, F. D. (1938) *The Birth & Development of the Geological Sciences*. Bailliere, Tindall and Cox London 506pp. (flere senere utgaver på Dover fra 1954).

Gould, S. J. (1988) *Time's Arrow/Time's Cycle : Myth and Metaphor in the Discovery of Geological Time*. Harvard Univ Pr. 222pp. ISBN: 0674891996

Jørn H. Hurum

Demringen

heter bygdeboka til Stange kommune og den starter virkelig med begynnelsen. Det skulle bare mangle forresten. Det er jo Ole Nashoug, mangeårig krumtapp i Hedemarken geologiforening, som på 70 sider i denne boka har tatt seg av geologibiten. Og dermed blir boka "riktigere" enn bygdebøker

flest. For det er jo slik at radisjonelt så nøyer man seg med å omtalemenneskenes liv og virke, men legger lite vekt på hvorfor de har kommet til, og slått seg ned på, akkurat dette stedet. Men her er altså det basale ressurs- og kulturgrunnlaget grundig dokumentert, med andre ord geologien. Geologidelen er prisverdig pedagogisk lagt opp, riktig i professor Steinar Skjeseths ånd, - med gode illustrasjoner, for kart, plansjer og foto er tydelige og gir umiddelbar innsikt. Du vil forstå hvorfor området er et av Norges viktigste jordbruksområder, men også litt om hvordan ametystene i forkasningen mot Brysåsen ble dannet eller, - og dette er ny viten, at råstoff (kvarts) ble tatt ut i brudd på østsida av Mjøsa og fraktet over til glassverkene på Gjøvik, Biri og Hurdal, og ikke viste vi at det finnes to gamle klebersteinsbrudd i Stange.

Boka er på ca 300 sider, koster 380,- kr og kan skaffes fra lokale bokhandlere eller fra Stange kommune.

Gratulerer Ole, - fin bok!

ghw

Sjeldne bøker!

Innbundet ekspl.av W.C.Brøgger: "Die Mineralien der Syenitpegmatitgänge der Süd-norwegischen Augit- und Nephelinsyenite" 1890. Selges til høystb. over kr.3000. Har også meget pent ekspl.av W.C.Brøgger og Nordahl Rolfsen:"FRIDTJOF NANSEN 1861-1893", med originaltegn. Fra 1896.

Gi bud !

Henv.Roy Kristiansen

E-mail: roy@unger.no eller tlf.69376161, event. Postboks 32 1650 Sellebakk

Et svar

Lars B Jørgensen, mineralsamler har et lengre innlegg i forrige nummer av stein. Innlegget er betegnende nok kalt "Mange spørsmål- få svar". Etersom også jeg er mineralsamler leste jeg innlegget med interesse. Særlig avsnittet som gjaldt fornuftig forvaltning av mineralressursene i Norge.

Dette er et område som er svært vanskelig, og hverken den nåværende eller det nye forslaget til minerallov gir noen entydig avklaring på dette. I mine øyne burde det vært mulig å lage et regelverk som tar høyde for at mineralstuffer har en estetisk, kommersiell og geologisk verdi, og at de ble behandlet deretter. Nå er det folk som har fått innvilget driftstillatelse på fossiler på Svalbard, og det er blitt søkt muting på Anatas på Hardangervidda. Det er et skritt i riktig retning, slik som også forskjellige «utleiegruver» over det ganske land er. Det viser at en kontrollert forvaltning gir muligheten til at både offentlige interesser, økonomiske interesser og naturvern blir tatt hensyn til.

Geologiforeninger og Nags sammen med grunneierene har en enestående mulighet til å påvirke myndighetene til å tillate en slik fornuftig forvaltning av ressursene. Det krever imidlertid at vi blir sett på som en seriøs aktør. Derfor er det like beklagelig som skadelig at personer som hr. Jørgensen har fått fritt spillerom i blant oss. Hr Jørgensen viser i store deler av sitt innlegg at han har problemer med å skille mellom mitt og ditt. Han kaller det å ta seg til rette på annen persons eiendom for «et preserverende gode». Til hr. Jørgensens forsvar skal det dog nevnes at han selv innser at han kan ta feil, og at han ønsker skolering. Undertegnede ønsker å gi Lars B. Jørgensen, mineralsamler følgende skolering:

Enhver som uten tillatelse tar gjenstander av verdi fra en annens eiendom er en tyv. Enten det gjelder seg mineralstuffer, fjernsynsapparater eller tyvfiske.

Uavhengig om tyvens regnskap går i pluss eller minus, eller om tyven driver en dyr hobby. Enhver som videreformidler slike gjenstander er en heler. Heldigvis har vi i Norge en sterk tradisjon med hensyn til allemannsrett i skog og mark. Det gjør at mineralsamlere til nå relativt lett har kunnet skaffe seg tillatelse til mineralleting av de forskjellige grunneiere. Dersom vi blir mange som hr. Jørgensen kan det være at det blir vanskeligere å være mineralsamler i fremtiden.

Vennlig hilsen Olav Revheim,
Sørlandets, Geologiforening

Ovenstående illustrasjon ledsaget en kronikk i en dansk hovedstadsavis om opptøyene på Nørrebro. De to "innleggene i debatten" som følger, hentet fra "Skogeieren" og "Bondebladet", viser at steinmiljøet har omgivelsenes bevakning. Dette er noe som så langt ikke har blitt tatt på alvor. Det er åpenbart at om dette bare får skli videre, så vil vi kanskje få oppleve samme tegning med følgende tekst: Så rolig nu! Manden skal bare lage opptøyer....!

Takk til Niels Abildgaard og Karl Dalen som gjorde oss oppmerksom på stoffet, - og til Lars B. Jørgensen som kom med provokasjonen, som så langt har skapt foruroligende lite motbør. red.

red

Norsk "gråstein" er etterspurt

Tekst Anders Hals . Skogeieren 12/99

I sommer har det versert noen saker i mediene der samlere har forsynt seg av den slags i slike mengder at det må ha vært andre motiver til stede enn ønsker om å fylle egen peis hylle. Det har i stedet åpenbart vært egen lommebok som skulle fylles opp. Det å samle noen steiner kan i seg selv virke ganske harmløst. Det bør det nok også være, så lenge det er snakk om mengder som kan bæres ut i egen ryggsekk.

Noe annet er det som man har sett eksempler på i sommer. Man har fylt opp biler med spesielle steiner i et slikt omfang at det åpenbart må dreie seg om innsamling med tanke på videresalg, og da er man inne på emnet miljøkriminalitet - ikke minst dersom steinene er samlet inn i et vernet område.

Tar man seg turer på såkalte steinmesser, ser man fort hva man egentlig snakker om. Der omsettes det stein- og mineralprøver for store summer, og antagelig er det overoptimistisk å tro at så veldig mange av steinene er samlet inn med grunneiers tillatelse.

Det er alltid en eier

For det er alltid en eier til den grunnen du går på, enten du befinner deg i skogen eller på fjellet. Staten v/Statskog eier grovt sett rundt en tredjepart av all norsk grunn, mens private, kommuner o.a. deler på resten. Stein er ettertraktet i mange sammenhenger. Peishylle - eller dekorasjonselementet innendørs har vi vært inne på. Ellers brukes stein til tak, murer, fasader, gravstøtte, smykker og mye annet.

Den som tar med seg en stein eller to, bør ikke ha noen grunn til å frykte plukket i et område uten noen form for spesielt vern (nasjonalpark o.l), og plukkingen forøvrig ikke kan forårsake noen form for skade på miljø eller eiendom. Dersom man imidlertid plukker stein i slike områder, er dette brudd på vernebestemmelsene og en sak for Økokrim.

Lovverket

I Lov om bergverk som nå er under revidering, heter det at metaller og malmer med egenvekt 5 og høyere, er mutbare. Det samme gjelder metallene titan og arsen og malmer av disse, samt magnet- og svovelkis. Ut fra de forutsetninger loven setter, har derfor enhver norsk statsborger rett til søke etter, mute og få utmål på forekomster av mutbare mineraler på egen eller andres grunn.

Det finnes en rekke forbehold i loven om hvor og hvordan det kan skjerpes, hvordan rettigheter erverves osv. Ikke minst skal grunneieren kontaktes og settes inn i hva som skal skje. Dersom grunneieren krever det, skal også skjerperen stille garanti for den skade som kan oppstå som følge av skjerpingen. Ved tvist om dette skal det vare et skjønn, og utgiftene ved skjønnet skal bæres av skjerperen.

Uklart og liberalt

Førstekonservator Inge Bryhni ved Mineralogisk - Geologisk Museum i Oslo mener gjeldende lov er veldig uklar, samtidig som forslaget til ny lov er altfor liberalt. Museet som holder til på Tøyen i Oslo, var, i likhet med Norges Skogeierforbund, forøvrig ikke høringsinstans da forslaget til ny lov var på høringsrunde.

- Det er en rekke hull i gjeldende lov, samtidig som forslaget slik vi oppfatter det, ikke ivaretar grunneierens og museenes interesser. Det er bl.a. innlysende at grunneieren skal ha sin andel av verdien. Det kan ikke bli slik at en hvilken som helst lurifaks kan få mutingsbrev og så ta alt ut av landet, mener han.

Han støtter derved Norges Skogeierforbunds oppfatning, fordi forslaget går langt videre enn gjeldende lov i hva det kan søkes mutingsbrev om. Her er nå bl.a. tatt inn mange lettere malmtyper, som til nå har vart grunneieres eiendom. I tillegg stilles det mindre krav til den som søker mutingsrett, mht. økonomisk rygggrad og seriøsitet - bl.a. med tanke på oppryddingsarbeidet etterpå.

På ulike nivåer

Steinsamlere opererer på ulike nivåer. Noen samler "gråstein" for å pynte opp ved huset, på hytta eller hvor det enn måtte være. Uten at folk flest antageligvis tenker på det, er det nærliggende å tro at slikt er et utslag av den frie ferdselsretten alle generelt har i norsk utmark.

Det er også nærliggende å anta at det er akseptabelt å ta med seg det en kan bære på egen rygg. Dette er imidlertid ikke det samme som at man kan komme tilbake gang etter gang og etter hvert "tømme" hele lokaliteten.

Andre samler på mineraler og hakker ut prøver i spesielle områder for sin egen steinsamling eller som bytteobjekter. Dette finnes det eksempler på har utviklet seg til å bli så omfattende, at det har truet hele forekomster av spesielle mineraler.

Profitt-elementet

Det er visse fysiske lover som gjelder ved all form for samling. En hvilken som helst samling eller et hvilket som helst objekt er akkurat så mye verdt som markedet er villig til å betale der og da. Frimerker, mynter, veteranbiler og alskens "rart" har sin verdi akkurat så lenge som noen vil kjøpe. Det samme gjelder i stadig større grad geologiske prøver av enhver art.

Tidlig i høst ble noen svensker taft på fersk gjerding da de lastet inn i bilen sin med lav-og mosebevokste steiner på Ringebufjellet. Det ble antatt at steinene skulle selges med god fortjeneste.

I sommer var noen andre svensker og forsynte seg av norsk "gråstein" på en lokalitet oppe på Hardangervidda. Her finnes en sjelden krystall som heter anatas. Kjemisk er det snakk om titanoksyd

(Ti02). Den "vokser" som små, svarte og firkan-
tete pyramider på vanlige, klare kvartskrystaller,
og det var snakk om at slike kunne omsettes i Tysk-
land for hundretusener av kroner.

I ordnede former

Ellen Sigmond ved Norges geologiske undersø-
kelse (NGU) i Trondheim har heller ikke mye godt
å si om mye av det som skjer i tilknytning til privat
samling av mineraler.

- Innsamling av malmprøver o.l. er i utgangs-
punktet ikke ulovlig, men det er innlysende at man
må ha grunneiers tillatelse. Områder med en eller
annen form for vernestatus er unntatt. Her har in-
gen i utgangspunktet lov til å samle noe som helst.
Om det i utgangspunktet er tillatt å samle inn prø-
ver, og grunneier har sagt sitt ja, må likevel slikt
skje i ordnede former. Ikke midt på natta eller på
annen fordekt måte, mener hun.

Kommentar:

Samlere - en trussel?

Det finnes så mange slags samlere. De fleste har
høyst aktverdige motiver, og de har en ekte interesse
for sitt spesielle emne. I noen sammenhenger kom-
mer det imidlertid penger inn i bildet, og da begyn-
ner markedskreftene å virke.

At sjeldenhet bestemmer markedsverdi har vi sett
mange eksempler på i faunasammenheng. Rovfug-
ler er etter sigende blitt omsatt for ti-tusener av
kroner, og prisen er høyere, jo sjeldnere arten er.
Samme utviklingen ser vi nå på mineralsiden.

At ekte samlere opererer med markedsverdier på
sine objekter er så sin sak, men store penger eller
rykter om slike, skaper press og kan åpne for ren
kriminell virksomhet. Det er dette vi nå ser eksem-
pler på innenfor steinsamlermiljøet.

Både pga. mineralrikdom og pga. vidstrakt og
uoversiktlig natur er norsk utmark et paradiset for en
steinsamler. Og lettere blir det. Et nytt forslag til
minerallov er på trappene, og lite forutseende, even-
tuelt arrogant agerende, forslagsskrivere har gjort
livet enda enklere for "lettbeinte" i steinsamler-
bransjen.

Nyetablerte Statens Naturoppsyn som skal passe
på verneområder i Norge. De har fått en tilsvarende
verre jobb å utføre, og private grunneiere er nær-
mest gjort rettsløse på egen grunn. Kan ikke da visse
samlere aktiviteter være en trussel mot naturgrunn-
laget? Vi kan ikke se det annerledes.

aha

Fritt fram for mineralleting

*Tekst Bendik Bendiksen, Bondebladet, 25.
november 1999*

Går forslaget til ny minerallov gjennom, er det
duket for mye strid mellom grunneier og den som
leter etter mineraler.

Et forslag til ny minerallov er ute til høring. Der
foreslås det betydelige inngrep i eiendomsretten, og
Norges Bondelag har sterke innvendinger.

I lovverket skilles det mellom mineraler som til-
hører staten, og de som tilhører grunneieren. Det
er malmer (bergarter som inneholder mineraler med
egenvekt over fem) som tilhører staten, mens
diamanter, olivin, nefelin, kalk og naturstein tilhø-
rer grunneieren (ikke mutbare mineraler).

Forslaget innebærer at også disse siste skal om-
fattes av bergfriheten - at det skal være fri leterett.
Det vil si at det kan settes i gang undersøkelser
uten tillatelse fra grunneieren. Det kreves bare vars-
ling.

Store inngrep

Leteren kan grave eller sprengte hull i bakken,
felle skog, bore og ta ut prøvepartier, ta ut masse
og omsette den, føre fram borerigger og etablere
plass for boligbrakker og lignende.

Grunneieren må gå til domstolene om en leter
skal stoppes. Retten må da ta stilling til om "ska-
den er vesentlig", og grunneieren må ta risikoen
med kostnadene.

Norges Bondelag har overfor departementet pro-
testert kraftig på de foreslåtte inngrep i
grunneier-retten. Det pekes på at gjeldende lovverk
gir tilstrekkelig rett til å ta i bruk privat grunn for å
imøtekomme bergverksnæringens interesser. Det
protesteres også på forslaget om at leter fritt skal
kunne bruke eksisterende vegnett - uten å innhente
grunneierens tillatelse.

Bondelaget tar også opp den risiko som ligger i
at leteren går konkurs, og ikke kan rydde opp etter
seg. Norges Bondelag krever at det etableres et
sikringsfond, eller at staten påtar seg dette ansva-
ret.

Bedrifter bygget på mineraluttak er ofte hjørne-
steinsbedrifter i sine lokalsamfunn, og det får ka-
tastrofale konsekvenser når en slik bedrift legges
ned. Norges Bondelag ber derfor om at det fra slike
bedrifter betales inn til et fond for utvikling av an-
nen næringsvirksomhet i disse lokalsamfunnene.

kontingentet til tiden. Regnskabet balancerede med ca. 8.600 kr. Regnskabet godkendt. Budget for 2000/01 gennemgået og taget til efterretning. Uændret kontingent.

Ingen indkomne forslag.

Valg.

Den afgående formand gav et rids af DAGU og dets arbejde de sidste 12 år, fra forholdsvis få aktiviteter til et stigende og flere amatørgeologiske dialoger med klubber og fagmiljøer. Bestyrelsen indstillede herefter Peder Flansmose til ny formand.

Peder Flansmose (Stenforen. Midt-Vest) valgt som ny DAGU formand.

Genvalg af sekretær, Amy Lewring (Sydøstjysk Stenklub) Genvalg af 2 revisorer, Ebbe Møhring Madsen og Ole Barsøe Hansen)

Ingen vedtægtsændringer. Næste DAGU repr.møde år 2001 afvikles august/sept. på Bornholm (Bornholms Stenklub). Fynske Fossilsamlere tager arr. 2002.

Under eventuelt omtaltes arrangementer. under GEOLOGIENS DAGE, bl.a. TarupDavinde Stenmuseum og Den Fynske Stenklubs arbejde med dette projekt/ Foredragsholdere fra stenklubberne kan ofte være bedre end fagfolk/ DAGO repræsentanterne skal være mere aktive/ ekskursioner til udlandet/ forskellige måder at indsamle på - også i den enkelte klub (Sydsjælland)/ selvkritik af den måde strande efterlades på, når en stenklub har besøgt en lokalitet, hvor de større, kløvede sten skal vendes, således at den ituslåede overside vendes nedad og skarpe flader kastes ud i vandet (FF)/ En tak rettedes til den gamle formand for 12 års godt arbejde, samt tak rettedes til Stenforen. Midt-Vest og weekendens arr.

Omlørdagen d. 30. september besøgte stranden og klinten ved Kås hoved, Salling, hvor medlemmer af Stenf. Midt-Vest også deltog. Der kunne her findes forskellige norske rhombeporfyre, cementsten, flint og søpindsvin. Om aftenen besøgte vi Peder og Karin Flansmose, Holstebro, og så deres private stensamling.

Redaksjon:

* Redaktør; Geir Henning Wiik, N 2740 Roa, tlf. 952 52 094, steingw@online.no * Hans-Jørgen Berg, Motzfeltsgt. 21, 0561 Oslo, h.j.berg@toyen.uio.no - *Roy Kristiansen * Knut Eldjarn, Blinken 43, 1349 Rykkin, tlf. 67 13 34 96 * Claus Hedegaard, Strandvejen 2a, DK 8410 Rønne, claus.hedegaard@biology.aau.dk, tel. 8687 1400, fax 8687 1922 *

Ronald Werner

Redaktion Sverige: * Lennart Thorin, tel 087701927 * Bertil Otter, tel 0850028901 * Holger Buentke, tel 50140512 * Tore Steen, Säbyg. 27, S- 71931 Vintrosa, tel 019 294349 * Peter Lyckberg, tel.031 16 06 26 * Prenumeration och Redaktionskoordinator Siw Knoke, Tvinnaregatan 78, S-62148 Visby, knoke59@hotmail.com

* **NAGS/STEINs hjemmeside, <http://www.nags.net>**

**Distribusjonsoppgave, annonsepriser, mm finnes på:
<http://katalogen.fagpressen.no/blader/0152.html>**

Styremedlemmer: Hans Vidar Ellingsen (formann), 22 29 66 18, hansve@online.no

Thor Øivind Sørli, ekts@halden.net

Bjørn Hansen, othansen@online.no

Asbjørn Johansen, asbjorn.johansen@lindbak.no

STEIN gis ut 4 ganger pr. år. Enkeltabonnement/prenumerasjon kan tegnes og koster NOK/DKK 190,- /SEK 200/år. Dette kan bestilles og innbetales til: Postgirokt 0803 2734333. Adr. STEIN, N- 2740 Roa Sverige: Postgirokonto 620 92 82 - 0. Adr. STEIN, Box 5527, S-621 05 Visby

© 2001

Rettigheter STEIN og den enkelte forfatter
ISSN 0802-9121

Grafisk utforming: Hadelands Bergverk/Media

NORSK BERGVERKSMUSEUM Kongsberg

- SØLVVERKETS SAMLINGER
- NORSK BERGINDUSTRI
- SØLVMINERALSAMLING
- NORSKE MINERALER
- DEN KGL. MYNTS MUSEUM
- KONGSBERG SKIMUSEUM
- KONGSBERG
VÅPENFABRIKKS
MUSEUM
- SØLVGRUVENE
- SAKKERHUSENE
- GRUVESAFARI
- KAFETERIA
- BUTIKKER MED SALG AV
MINERALER, SMYKKER,
HUSFLID, LITTERATUR,
KERAMIKK, GLASS, M.M.

*Sølvstuff på ca. 11,5 kg,
funnet i Mildigkeitt Gottes gruve i 1947.*

ÅPNINGSTIDER:

MUSEET:

18/5 - 31/8 Alle dager

1/9 - 17/5 Alle dager unntatt lørdag

SØLVGRUVENE:

18/5-31/8: Gruvetoget kjører alle dager

1/9-30/9: Gruvetoget kjører hver søndag

Gruvetoget kjøres etter avtale hele året

Hyttegt. 3, Pb. 18, 3602 Kongsberg.

Tlf: 32 72 32 00 Fax.: 32 72 32 10